

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร จำนวน 297 คน และครูอนุบาล 297 คน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้บริหาร และครูอนุบาล เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้บริหาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ดังตารางที่ 9

1.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้บริหาร เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย ในด้านปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษานโยบายการจัดการศึกษา การจัดสภาพแวดล้อม การเตรียมบุคลากร และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ดังตารางที่ 10-15

1.3 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามคือ ครูอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ดังตารางที่ 16

1.4 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามครูอนุบาล เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย ในด้านการเตรียมบุคลากร การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ดังตารางที่ 17-21

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูอนุบาล เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย ในด้านปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษานโยบายการจัดการศึกษา การจัดสภาพแวดล้อม การเตรียมบุคลากร และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาสรุป เรียบเรียง จัดคำตอบต่างๆ ให้เป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ดังตารางที่ 22-24

2.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูอนุบาล เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย ในด้านการเตรียมบุคลากร การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาสรุป เรียบเรียง จัดคำตอบต่างๆ ให้เป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ดังตารางที่ 25-27

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาแจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ดังตารางที่ 28-33

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้บริหารและครูอนุบาล

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามสถานภาพ และตามสังกัด

สถานภาพ	ศูนย์ฯ วัดสังข์หัก กศ.		โรงเรียนสังข์หัก สช.	
	จำนวน N = 263	ร้อยละ	จำนวน N = 17	ร้อยละ
1. เพศ				
- ชาย	263	100.00	-	-
- หญิง	-	-	17	100.00
2. อายุ				
- 31 - 40 ปี	83	31.55	10	58.82
- 41 - 50 ปี	130	49.43	7	41.18
- 51 ปีขึ้นไป	50	19.02	-	-
3. วุฒิต่างการศึกษา				
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	207	78.70	-	-
- ปริญญาตรี	56	21.30	14	82.35
- ปริญญาโท	-	-	3	17.65
4. วุฒิต่างพระพุทธศาสนา				
ไม่มี	-	-	14	82.35
มี ได้แก่	263	100.00	3	17.65
- นักรธรรมตรี	-	-	3	17.65
- นักรธรรมโท	178	67.68	-	-
- นักรธรรมเอก	65	24.72	-	-
- เปรียญธรรม	20	7.60	-	-
5. ประสบการณ์ในการบริหารงาน				
- ต่ำกว่า 5 ปี	87	33.08	-	-
- 5 - 10 ปี	105	39.93	7	41.18
- 11 - 15 ปี	46	17.49	5	29.41
- 15 ปีขึ้นไป	25	9.50	5	29.41

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สถานภาพ	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.		โรงเรียนสังกัด สช.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N = 263		N = 17	
6. ประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรม				
มีประสบการณ์ ได้แก่	263	100.00	17	100.00
- บรรพชา	263	100.00	-	-
- ฝึกจิตภาวนา	-	-	7	41.18
- ฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐาน	-	-	10	58.82
7. ประสบการณ์การเข้าประชุม/อบรม/สัมมนาเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา				
ไม่เคยเข้ารับการอบรม	32	12.17	-	-
เคยเข้ารับการอบรม	231	87.83	17	100.00

จากตารางที่ 9 แสดงว่า ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. ทุกคนเป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 49.43 ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาค่ากว่าปริญญาตรี ร้อยละ 78.70 ผู้บริหารทุกคนมีวุฒิทางพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่เป็นนักธรรมโท ร้อยละ 67.68 มีประสบการณ์ในการบริหารงาน 5 - 10 ปี ร้อยละ 39.93 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรมทุกคน คือ บรรพชา และส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเข้าประชุม/อบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ร้อยละ 87.83

ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสช. ทุกคนเป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 58.82 ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 82.35 ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางพระพุทธศาสนา ร้อยละ 82.35 มีประสบการณ์ในการบริหารงาน 5 - 10 ปี ร้อยละ 41.18 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรมทุกคน คือ ส่วนใหญ่ฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐาน ร้อยละ 58.82 และมีประสบการณ์การเข้าประชุม/อบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาทุกคน

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา และตามสังกัด

ปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา	ศูนย์ฯ วัดสังข์หัก กศ.		โรงเรียนสังข์หัก สช.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N = 263		N = 17	
1. การกำหนดปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา				
- ผู้บริหารเป็นผู้กำหนด	52	19.77	5	29.41
- ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้กำหนด	199	75.66	17	100.00
- ผู้บริหารและบุคลากรเป็นผู้กำหนด	123	46.76	12	70.58
- บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดร่วม	91	34.60	13	76.47
2. วิธีดำเนินการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา				
- วิเคราะห์สภาพบริบทในปัจจุบันและอนาคต	80	30.41	15	88.23
- ร่างนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียน	192	73.00	13	76.47
- พิจารณากลับกรองความเป็นไปได้ของปรัชญาและเป้าหมาย	161	61.21	10	58.82
3. แนวทางในการกำหนดเป้าหมายให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน				
- นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ให้เข้ากับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด	221	84.03	15	88.23
- กำหนดให้เด็กมีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย	190	72.24	13	76.97
- ศึกษาสภาพบริบทแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม	101	38.40	10	58.82
4. เป้าหมายในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา				
- เพื่อพัฒนาเด็กทั้งร่างกายและจิตใจนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	56	21.29	16	94.11
- เพื่อพัฒนาเด็กทั้งทางด้านพฤติกรรม จิตใจ และสติปัญญา	89	33.84	13	76.47

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา	ศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ.		โรงเรียนสังข์ กศ.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N = 263		N = 17	
4. เป้าหมายในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา (ต่อ)				
- เพื่อพัฒนาเด็กโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความศรัทธาหลักพุทธธรรม	221	84.03	7	41.18
- เพื่อปลูกฝังให้เด็กมีพื้นฐานด้านคุณธรรมและจริยธรรม	189	71.86	5	29.41
- เพื่อส่งเสริมให้พระสงฆ์มีบทบาทในการอบรมเด็ก	170	64.63	5	29.41
5. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นำมาสอดแทรกในปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษา				
- หลักไตรสิกขา คือ สีล สมาธิ และปัญญา	130	49.42	17	100.00
- ปรัตถิมะ คือ การได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม	30	11.40	5	29.41
- โยนิโสมนสสิการ คือ การรู้จักใช้ความคิดอย่างถูกวิธี	166	63.11	7	41.18
- หลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค	78	29.65	13	76.47
- กระบวนการกัลยาณมิตร 7	55	20.91	10	58.82
6. วิธีการให้บุคลากรได้เข้าใจปรัชญาและเป้าหมายตรงกัน				
- วิเคราะห์ทบทวนเป้าหมายการจัดการศึกษาร่วมกัน	92	34.98	12	70.58
- จัดอบรมสัมมนาเพื่อทำความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง	203	77.18	15	88.23
- มีการกล่าวถึงปรัชญาและเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ	66	25.09	10	58.82

จากตารางที่ 10 แสดงว่า ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังข์หัก กศ. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.66 มีการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษาร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา รองลงมา ร้อยละ 46.76 บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนด ส่วนวิธีดำเนินการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.00 มีการร่างนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียน รองลงมา ร้อยละ 61.21 มีการพิจารณาถ้อยแถลงการณ์รองความเป็นไปได้ของปรัชญาและเป้าหมาย สำหรับแนวทางในการกำหนดเป้าหมายให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.03 นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ให้เข้ากับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด รองลงมา ร้อยละ 72.24 กำหนดให้เด็กมีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย ส่วนเป้าหมายในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.03 มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเด็กโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดตามหลักพุทธธรรม รองลงมา ร้อยละ 71.86 เพื่อปลูกฝังให้เด็กมีพื้นฐานทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม ส่วนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นำมาสอดแทรกในปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.11 นำหลักโยนิโสมนสิการ เข้ามาสอดแทรก รองลงมา ร้อยละ 49.42 นำหลักไตรสิกขา คือ สีล สมาธิ และปัญญา เข้ามาสอดแทรก และวิธีการทำให้บุคลากรได้เข้าใจปรัชญาและเป้าหมายตรงกัน ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.18 มีการจัดการอบรมสัมมนาเพื่อทำความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง รองลงมา ร้อยละ 34.98 มีการวิเคราะห์บททวนเป้าหมายการจัดการศึกษาร่วมกัน

ผู้บริหารโรงเรียนสังข์หักสช. ทุกคน มีการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษาร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา รองลงมา ร้อยละ 76.47 บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมกำหนด ส่วนวิธีดำเนินการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.23 มีการวิเคราะห์สภาพบริบทในปัจจุบันและอนาคต รองลงมา ร้อยละ 76.47 มีการร่างนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียนสำหรับแนวทางในการกำหนดเป้าหมายให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.23 นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ให้เข้ากับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด รองลงมา ร้อยละ 76.47 กำหนดให้เด็กมีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย ส่วนเป้าหมายในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.11 มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเด็กทั้งร่างกายและจิตใจนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ รองลงมา ร้อยละ 76.47 มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเด็กทั้งทางด้านพฤติกรรม จิตใจ และสติปัญญา ส่วนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นำมาสอดแทรกในปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารทุกคน นำหลักไตรสิกขา คือ สีล สมาธิ และปัญญา เข้ามาสอดแทรก รองลงมา ร้อยละ 76.47 นำหลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เข้ามาสอดแทรก และวิธีการทำให้บุคลากรได้เข้าใจปรัชญาและเป้าหมายตรงกัน ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.23 มีการจัดอบรมสัมมนาเพื่อทำความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง รองลงมา ร้อยละ 70.58 มีการวิเคราะห์บททวนเป้าหมายการจัดการศึกษาร่วมกัน

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามนโยบายการจัดการศึกษา และตามสังกัด

นโยบายการจัดการศึกษา	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.		โรงเรียนสังกัด สช.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N = 263		N = 17	
1. ระยะเวลาดำเนินการจัดการศึกษาตามแนว				
พระพุทธศาสนา				
- 1 - 5 ปี	32	12.17	13	76.47
- 6 - 10 ปี	157	59.69	4	23.53
- 10 ปีขึ้นไป	74	28.14	-	-
2. การจัดตั้งคณะทำงานในการทำหน้าที่วางแผน				
การจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา				
- 1 - 5 คน	77	29.28	2	11.76
- 6 - 10 คน	134	50.95	8	47.06
- 11 คนขึ้นไป	52	19.77	7	41.18
3. การประสานงานด้านนโยบายการจัดการศึกษา				
กับหน่วยงานอื่น				
- ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา	263	100.00	17	100.00
- องค์กรภาคเอกชน มูลนิธิ ทางพระพุทธศาสนา	40	15.21	17	100.00
- โรงเรียนแกนนำในการจัดการศึกษาตาม	-	-	16	94.11
แนวพระพุทธศาสนา				
- สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ	263	100.00	-	-
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด	263	100.00	-	-
4. ความช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัด				
- ด้านนโยบายการจัดการศึกษา	245	93.15	10	58.82
- ด้านการเตรียมบุคลากร	93	35.36	-	-
- ด้านสื่อการเรียนการสอน	192	73.00	-	-
- ด้านการวัดและประเมินผล	110	41.82	-	-
- ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	65	24.71	-	-
- ด้านงบประมาณ	263	100.00	14	82.35

ตารางที่ 11 (ต่อ)

นโยบายการจัดการศึกษา	ศูนย์ฯ วัดสังกัส กศ.		โรงเรียนสังกัส สช.	
	จำนวน N = 263	ร้อยละ	จำนวน N = 17	ร้อยละ
5. นโยบายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา				
- มุ่งเตรียมความพร้อมของเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา	263	100.00	17	100.00
- มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และค่านิยม	142	54.00	7	41.18
- นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา	170	64.63	16	94.11
- เปิดโอกาสให้พระสงฆ์เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเด็ก	199	75.66	10	58.82
- สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน	120	45.62	6	35.29
6. การสร้างความเข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและผู้ปกครอง				
- จัดป้ายนิเทศ/จัดนิทรรศการ	148	56.30	15	88.23
- จัดหมายข่าว/เอกสารชี้แจง	61	23.20	10	58.82
- ปฐมนิเทศผู้ปกครอง	252	95.81	17	100.00
- ประชุมชี้แจงผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา	217	82.50	16	94.11
- เชิญผู้ปกครองมาร่วมจัดกิจกรรมของโรงเรียน	78	29.65	13	76.47
- ให้ผู้นำชุมชนช่วยประชาสัมพันธ์	83	31.55	5	29.41

จากตารางที่ 11 แสดงว่า ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.69 มีระยะเวลาดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา 6 - 10 ปี รองลงมา ร้อยละ 28.14 มีระยะเวลาดำเนินการ 10 ปีขึ้นไป ด้านการจัดตั้งคณะทำงานในการทำหน้าที่วางแผนนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.95 มีการจัดตั้งคณะทำงาน จำนวน 6 - 10 คน รองลงมา ร้อยละ 29.28 จัดตั้งคณะทำงาน จำนวน 1 - 5 คน ตามลำดับ ส่วนการประสานงานด้านนโยบายการจัดการศึกษากับหน่วยงานอื่น ผู้บริหารทุกคน มีการประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในด้านความช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารทุกคน ได้รับความช่วยเหลือด้านงบประมาณ รองลงมา ร้อยละ 93.15 ได้รับความช่วยเหลือด้านนโยบายการจัดการศึกษา สำหรับนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารทุกคน มีนโยบายมุ่งเตรียมความพร้อมของเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา รองลงมา ร้อยละ 75.66 มีนโยบายเปิดโอกาสให้พระสงฆ์เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเด็ก และในการสร้างความเข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและผู้ปกครอง ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 95.81 มีการประชุมพิเศษผู้ปกครอง รองลงมา ร้อยละ 82.50 มีการประชุมชี้แจงผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสช. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.47 มีระยะเวลาดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา 1 - 5 ปี ด้านการจัดตั้งคณะทำงานในการทำหน้าที่วางแผนนโยบายการจัดการศึกษา ผู้บริหาร ร้อยละ 47.06 มีการจัดตั้งคณะทำงาน จำนวน 6 - 10 คน รองลงมา ร้อยละ 41.18 มีการจัดตั้งคณะทำงาน 11 คนขึ้นไป ส่วนการประสานงานด้านนโยบายการจัดการศึกษากับหน่วยงานอื่น ผู้บริหารทุกคน มีการประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา และองค์กรภาคเอกชน มูลนิธิทางพระพุทธศาสนา รองลงมา ร้อยละ 94.11 ประสานกับโรงเรียนแกนนำ ในด้านความช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.35 ได้รับความช่วยเหลือด้านงบประมาณ รองลงมา ร้อยละ 58.82 ได้รับความช่วยเหลือด้านนโยบายการจัดการศึกษา สำหรับนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารทุกคน มีนโยบายมุ่งเตรียมความพร้อมของเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา รองลงมา ร้อยละ 94.11 นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา และในการสร้างความเข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและผู้ปกครอง ผู้บริหารทุกคน มีการประชุมพิเศษผู้ปกครอง รองลงมา ร้อยละ 94.11 มีการประชุมชี้แจงผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามการจัดสภาพแวดล้อม และตามสังกัด

การจัดสภาพแวดล้อม	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.		โรงเรียนสังกัด สช.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N = 263		N = 17	
1. หลักในการจัดสภาพแวดล้อมตามแนวพระพุทธศาสนา				
- จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมลักษณะการพัฒนา ศีล สมาธิ และปัญญา	169	64.25	10	58.82
- จัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด สงบ และปลอดภัย	185	70.34	15	88.23
- จัดสภาพแวดล้อมที่มีความร่มรื่นและใกล้ชิด ธรรมชาติ	238	90.49	13	76.47
- จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม	252	95.81	8	47.06
2. การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน				
- จัดห้องเรียนให้มีความสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก	175	66.53	14	82.35
- จัดวัสดุอุปกรณ์ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย	154	58.55	14	82.35
- มีป้ายคำขวัญหรือพุทธศาสนสุภาษิตสอนใจ	138	52.47	13	76.47
- มีภาพพุทธประวัติหรือภาพเหตุการณ์เกี่ยวกับ พระพุทธเจ้า	120	45.62	10	58.82
- มีหนังสือธรรมะ บทสวดมนต์ นิทานชาดก นิทานอิงธรรมะ บัตรคำสุภาษิต เทปเพลงธรรมะ ในมุมหนังสือ	92	34.98	8	47.06
- มีมุมสงบสำหรับทำกิจกรรมการฝึกสมาธิ	132	50.19	15	88.23
- จัดให้มีห้องสอนจริยธรรม/มุมจริยธรรม	165	62.73	14	82.35
- มีพระพุทธรูปพร้อมเครื่องบูชา	84	31.93	10	58.82
- มีโต๊ะหมู่บูชา ธรรมาสน์ เครื่องอัฐบริวาร คู่พระพุทธรูป คู่พระไตรปิฎก คู่หนังสือธรรมะ ไว้ในห้องจริยธรรม	80	30.41	10	58.82

ตารางที่ 12 (ต่อ)

การจัดสภาพแวดล้อม	ศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ.		โรงเรียนสังข์ กศ.	
	จำนวน N = 263	ร้อยละ	จำนวน N = 17	ร้อยละ
3. การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน				
- จัดบริเวณสถานศึกษาให้มีความสะอาด ร่มรื่น และปลูกไม้ดอกไม้ประดับ	160	60.83	17	100.00
- จัดนิทรรศการ ป้ายนิเทศ เกี่ยวกับความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนา	120	45.62	15	88.23
- จัดทำป้ายคำขวัญ คำสอนทางพระพุทธศาสนา และคติพจน์ในบริเวณสถานศึกษา	98	37.26	14	82.35
- มีศาลาพระพุทธรูปประจำโรงเรียน	111	42.20	17	100.00
- มีมุมสงบสำหรับพักผ่อนและทำกิจกรรมการฝึกสมาธิ	80	30.41	17	100.00
- มีลานธรรมะสำหรับปฏิบัติธรรมและนิมนต์พระสงฆ์ให้ความรู้	183	69.58	5	29.41
4. การจัดเตรียมสถานที่เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาดน				
แนวพระพุทธศาสนา				
- จัดห้องเรียนธรรมดา	250	95.05	17	100.00
- จัดห้องจริยธรรม	120	45.62	7	41.17
- ใต้ร่มไม้	80	30.41	5	29.41
- นำนักเรียนไปฝึกปฏิบัติที่วัด	221	84.03	8	47.06

จากตารางที่ 12 แสดงว่า ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 95.81 ยึดหลักในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม รองลงมา ร้อยละ 90.49 ยึดหลักการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความร่มรื่นและใกล้ชิดธรรมชาติ ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.53 จัดห้องเรียนให้มีความสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก รองลงมา ร้อยละ 62.73 จัดให้มีห้องสอนจริยธรรม/มุมจริยธรรม สำหรับการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.58 มีลานธรรมะสำหรับปฏิบัติธรรมและนิมนต์พระสงฆ์มาให้ความรู้ รองลงมา ร้อยละ 60.83 จัดบริเวณสถานศึกษาให้มีความสะอาด ร่มรื่น และปลูกไม้ดอกไม้ประดับ และในด้านการจัดเตรียมสถานที่เพื่อใช้ในการจัด

การศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 95.05 จัดห้องเรียนธรรมดา รองลงมา ร้อยละ 84.03 นำนักเรียนไปฝึกปฏิบัติที่วัด

ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสช. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.23 ยึดหลักการจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด สงบ และปลอดภัย รองลงมา ร้อยละ 76.47 จัดสภาพแวดล้อมที่มีความร่มรื่นและใกล้ชิดธรรมชาติ ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.23 มีมุมสงบสำหรับทำกิจกรรมการฝึกสมาธิ รองลงมา ร้อยละ 82.35 จัดห้องเรียนให้มีความสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก จัดวัสดุอุปกรณ์ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และจัดให้มีห้องสอนจริยธรรม/มุมจริยธรรม สำหรับการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ผู้บริหารทุกคน จัดบริเวณสถานศึกษาให้มีความสะอาด ร่มรื่น และปลูกไม้ดอกไม้ประดับ มีศาลา พระพุทธรูปประจำโรงเรียน และมีมุมสงบสำหรับพักผ่อนและทำกิจกรรมการฝึกสมาธิ และในด้านการจัดเตรียมสถานที่เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารทุกคน ใช้ห้องเรียนธรรมดา รองลงมา ร้อยละ 47.06 นำนักเรียนไปฝึกปฏิบัติที่วัด

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามการเตรียมบุคลากร และตามสังกัด

การเตรียมบุคลากร	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.		โรงเรียนสังกัด สช.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N = 263		N = 17	
1. วิธีสำรวจความพร้อมของครูอนุบาลในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา				
- จัดประชุมปรึกษาหารือกับคณะครู	101	38.40	10	58.82
- สอบถามครูด้วยวาจาเป็นรายบุคคล	219	83.26	15	88.23
- ให้ครูตอบแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์	121	46.00	10	58.82
- ศึกษาทะเบียนประวัติครู เช่น วุฒิ ประสบการณ์ การสอน	192	73.00	13	76.47
- ใช้แบบสำรวจความถนัด ความสนใจ และความสนใจของครู	67	25.47	-	-
2. เกณฑ์การพิจารณาจัดครูเข้าสอน				
- เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการ และด้านจิตวิทยาเด็ก	138	52.47	15	88.23
- เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาคตามแนวพระพุทธศาสนา	120	45.62	8	47.05
- เป็นผู้ใฝ่ศึกษาในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และลงมือปฏิบัติ	98	37.26	8	47.05
- เป็นผู้มีบุคลิกภาพดี มีความสดชื่นแจ่มใส สะอาด สงบ และสำรวม	194	73.76	13	76.47
- เป็นผู้ที่มีความเมตตา กรุณา เอื้ออาทร และเป็นที่พึ่งของเด็กได้	117	44.48	10	58.82
- เป็นผู้นำและเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องของคุณธรรม คุณธรรมจริยธรรม	158	60.07	10	58.82
3. วิธีการเตรียมบุคลากรเพื่อให้เข้าใจและมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา				
- จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ	126	47.90	13	76.47
- จัดอบรมสัมมนา	245	93.15	17	100.00
- จัดทัศนศึกษาดูงาน โรงเรียนแกนนำ	101	38.40	17	100.00

ตารางที่ 13 (ต่อ)

การเตรียมบุคลากร	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.		โรงเรียนสังกัด สช.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N = 263		N = 17	
4. ผู้รับผิดชอบการเตรียมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา				
- ผู้บริหาร	220	83.65	17	100.00
- ศึกษานิเทศก์	149	56.65	12	70.58
- ครูที่ผ่านการอบรมแล้ว	196	74.52	15	88.23
5. วิธีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู				
- ร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาและถือเป็นผลงานทางวิชาการ	94	35.74	8	47.05
- ให้คำปรึกษาหารือ เมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงาน	204	77.56	16	94.11
- มีการปฐมนิเทศ ชี้แจง แนะนำแนวทางวิธีสอน	207	78.70	15	88.23
- ส่งเสริมและยกย่องครูที่มีความสามารถดีเด่น	193	73.38	7	41.18
- ส่งเสริมให้เพิ่มความรู้โดยการศึกษาต่อ/ดูงาน/สัมมนา	223	84.79	10	58.82
- พิจารณาความดีความชอบอย่างเป็นธรรม	127	48.28	6	35.29
- จัดระบบสวัสดิการที่ดี	167	63.49	8	47.05

จากตารางที่ 13 แสดงว่า ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.26 มีวิธีสำรวจความพร้อมของครูอนุบาลในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา โดยสอบถามครูด้วยวาจาเป็นรายบุคคล รองลงมา ร้อยละ 73.00 ศึกษาทะเบียนประวัติครู เช่น วุฒิ ประสบการณ์การสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.76 มีเกณฑ์การพิจารณาจัดครูเข้าสอนโดยคัดเลือกผู้มีบุคลิกภาพดี มีความสดชื่นแจ่มใส สะอาด สงบ และสำรวจ รองลงมา ร้อยละ 60.07 คัดเลือกผู้ที่เป็นผู้นำและเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม ส่วนวิธีการเตรียมบุคลากรเพื่อให้เข้าใจและมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.15 มีการจัดอบรมสัมมนา รองลงมา ร้อยละ 47.90 มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.65 เป็นผู้รับผิดชอบการเตรียมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

การจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา รองลงมา ร้อยละ 74.52 เป็นครูที่ผ่านการอบรมแล้ว และวิธีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.79 มีการส่งเสริมให้เพิ่มความรู้อยู่โดยการศึกษาคู่/ดูงาน/สัมมนา รองลงมา ร้อยละ 78.70 มีการประชุมพิเศษ ชี้แจง แนะนำแนวทางวิธีสอน

ผู้บริหารโรงเรียนสังกัด สช. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.23 มีวิธีสำรวจความพร้อมของครูอนุบาลในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาโดยสอบถามครูด้วยวาจาเป็นรายบุคคล รองลงมา ร้อยละ 76.47 ศึกษาทะเบียนประวัติครู เช่น วุฒิ ประสบการณ์การสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.23 มีเกณฑ์การพิจารณาจัดครูเข้าสอนโดยคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการและด้านจิตวิทยาเด็ก รองลงมา ร้อยละ 76.47 คัดเลือกผู้ที่มีบุคลิกภาพดี มีความสดชื่น แจ่มใส สะอาด สงบ และสำรวม ส่วนวิธีการเตรียมบุคลากรเพื่อให้เข้าใจและมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารทุกคน มีการจัดอบรมสัมมนา และจัดทัศนศึกษาดูงานโรงเรียนแกนนำ ผู้บริหารทุกคน เป็นผู้รับผิดชอบการเตรียมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา รองลงมา ร้อยละ 88.23 เป็นครูที่ผ่านการอบรมแล้ว และวิธีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.11 มีการให้คำปรึกษาหารือ เมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงาน รองลงมา ร้อยละ 88.23 มีการประชุมพิเศษ ชี้แจง แนะนำแนวทางวิธีสอน

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และตามสังกัด

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.		โรงเรียนสังกัด สช.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N = 263		N = 17	
1. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนว				
พระพุทธศาสนาของสถานศึกษา				
- จัดประชุม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ	94	35.74	15	88.23
- จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์	91	34.60	12	70.58
- จัดทำป้ายนิเทศ/จัดนิทรรศการ	215	81.74	10	58.82
- เชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ของสถานศึกษา	246	93.53	13	76.47
- เผยแพร่ข่าวสารทางสื่อมวลชน	72	27.37	5	29.41
2. การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา				
- นิมนต์พระสงฆ์มาแสดงธรรมเทศนาหรือแสดง ปาฐกถาธรรมในโรงเรียน	193	73.38	15	88.23
- นิมนต์พระสงฆ์มาเป็นครูสอนจริยธรรมประจำ โรงเรียน	143	54.37	5	29.41
- นิมนต์พระสงฆ์มาเป็นวิทยากรในบางชั่วโมง	221	84.03	8	47.05
- นิมนต์พระสงฆ์มาร่วมกิจกรรมวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา	215	81.74	10	58.82
- เชิญบุคลากรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรม	218	82.88	10	58.82
- จัดตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา	171	65.01	13	76.47
- ขอบริจาคเงินทุน วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน	150	57.05	9	52.94
3. การออกไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชน				
- พาเด็กไปทำบุญตักบาตรฟังธรรมที่วัด	209	79.46	5	29.41
- ร่วมกับผู้ปกครองทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา	143	54.37	10	58.82
- ช่วยงานในโอกาสสำคัญของวัด เช่น งานทอดผ้าป่า	116	44.10	4	23.52

ตารางที่ 14 (ต่อ)

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	ศูนย์ฯ วัดสังข์หัก กศ.		โรงเรียนสังข์หัก สช.	
	จำนวน N = 263	ร้อยละ	จำนวน N = 17	ร้อยละ
3. การออกไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมของชุมชน (ต่อ)				
- ร่วมปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	239	90.87	16	94.11
- อาศัยสถานที่ของวัดในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา	258	98.09	3	17.64
4. บทบาทของวัดในการส่งเสริมการจัดการศึกษา				
ตามแนวพระพุทธศาสนา				
- จัดนิทรรศการทางพระพุทธศาสนาทั้งที่วัดและสถานที่ต่างๆ	142	53.99	10	58.82
- จัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน	200	76.04	10	58.82
- จัดโครงการธรรมทายาท	66	25.09	-	-
- จัดให้มีการอภิปราย บรรยายธรรม หรือแสดงปาฐกถาธรรมที่วัด	226	85.93	14	82.35
- สอนนักเรียนในโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	86	32.69	-	-
- จัดพิมพ์หนังสือธรรมะเผยแพร่	66	25.09	8	47.05
- จัดอบรมฝึกสอนสมาธิแก่เด็กและเยาวชนในวัด	214	81.36	12	70.58
- จัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์	263	100.00	-	-
- จัดโครงการอบรมศีลธรรมแก่เด็กภาคฤดูร้อน	81	30.79	8	47.05
5. บทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นสื่อกลางระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน				
- เชิญชวนให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของโรงเรียน	137	52.09	15	88.23
- ชี้แจงแก่สมาชิกในชุมชนให้เห็นถึงประโยชน์ของการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา	196	74.52	8	47.05

ตารางที่ 14 (ต่อ)

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.		โรงเรียนสังกัด สช.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N = 263		N = 17	
5. บทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นสื่อกลางระหว่าง				
บ้าน วัด โรงเรียน (ต่อ)				
- เชิญชวนให้สมาชิกในชุมชนร่วมกันบริจาคเงินหรืออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา	66	25.09	3	17.64
- เป็นผู้นำชุมชนในการจัดตั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษาและให้การส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียน	215	81.74	14	82.35

จากตารางที่ 14 แสดงว่า ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.53 มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแนวพระพุทธศาสนาของสถานศึกษา โดยการเชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม รongลงมา ร้อยละ 81.74 จัดทำป้ายนิเทศ/จัดนิทรรศการ ส่วนการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.03 มีการนิมนต์พระสงฆ์มาเป็นวิทยากรในบางชั่วโมง รongลงมา ร้อยละ 82.88 มีการเชิญบุคลากรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ในด้านการออกไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชน ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.09 อาศัยสถานที่ของวัดในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา รongลงมา ร้อยละ 90.87 ร่วมปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ส่วนบทบาทของวัดในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารทุกคน จัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ รongลงมา ร้อยละ 85.93 จัดให้มีการอภิปราย บรรยายธรรม หรือแสดงปาฐกถาธรรมที่วัด และบทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นสื่อกลางระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.74 เห็นว่าพระสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนในการจัดตั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษาและให้การส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียน รongลงมา ร้อยละ 74.52 เห็นว่าพระสงฆ์สามารถชี้แจงแก่สมาชิกในชุมชนให้เห็นถึงประโยชน์ของการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา

ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสช. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.23 มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแนวพระพุทธศาสนาของสถานศึกษา โดยการจัดประชุม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ รongลงมา ร้อยละ 76.47 เชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา ส่วนการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.23 มีการ

นิมนต์พระสงฆ์มาแสดงธรรมเทศนาหรือแสดงปาฐกฐาธรรมในโรงเรียน รองลงมา ร้อยละ 76.47 จัดตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ในด้านการออกไปมีส่วนร่วมร่วมกับกิจกรรมของชุมชน ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.11 ร่วมปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา รองลงมา ร้อยละ 58.82 ร่วมกับผู้ปกครองทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ส่วนบทบาทของ วัดในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.35 จัดให้มีการอภิปราย บรรยายธรรม หรือแสดงปาฐกถาธรรมที่วัด รองลงมา ร้อยละ 70.58 จัดอบรมฝึกสอนสมาธิแก่เด็กและเยาวชนในวัด และบทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นสื่อกลาง ระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.23 เห็นว่าพระสงฆ์สามารถเชิญชวนให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของโรงเรียน รองลงมา ร้อยละ 82.35 เห็นว่าพระสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนในการจัดตั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษาและให้การส่งเสริมการจัดการศึกษา ของโรงเรียน

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา และตามสังกัด

ปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา	ศูนย์ฯ วัดสังกัส กศ.		โรงเรียนสังกัส สช.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N = 263		N = 17	
ด้านปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา				
ไม่มีปัญหา	28	10.64	-	-
มีปัญหา	235	89.35	17	100.00
- บุคลากร ใน โรงเรียนยังไม่เข้าใจปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา	130	49.42	5	29.41
- สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการตามปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษาได้ทั้งหมด	169	64.25	13	76.47
- การประสานงานระหว่างบุคลากรมีความล่าช้า	50	19.01	-	-
ด้านนโยบายการจัดการศึกษา				
ไม่มีปัญหา	63	23.96	7	41.18
มีปัญหา	200	76.04	10	58.82
- ขาดความร่วมมือจากบุคลากรภายในโรงเรียนเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษา	17	6.46	-	-
- บุคลากรในโรงเรียนยังไม่เข้าใจนโยบายการจัดการศึกษา	60	22.81	13	76.47
- บุคลากรในโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของนโยบายการจัดการศึกษา	25	9.50	-	-
- สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายการจัดการศึกษาได้ทั้งหมด	201	76.42	16	94.11
- ขาดการประชาสัมพันธ์นโยบายการจัดการศึกษาให้แก่บุคคลภายนอก	74	28.13	3	17.64
- บุคคลภายนอกยังไม่เข้าใจนโยบายการจัดการศึกษา	89	33.84	9	52.94
- ผู้นำชุมชนไม่เห็นด้วยกับนโยบายการจัดการศึกษา	12	4.56	-	-

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.		โรงเรียนสังกัด ศช.	
	จำนวน N = 263	ร้อยละ	จำนวน N = 17	ร้อยละ
ด้านการจัดสภาพแวดล้อม				
ไม่มีปัญหา	53	20.15	2	11.76
มีปัญหา	210	79.84	15	88.23
- พื้นที่บริเวณสถานศึกษาคับแคบไม่เอื้ออำนวย	46	17.49	5	29.41
- บริเวณอาคารเรียนเก่าและทรุดโทรม	120	45.62	-	-
- ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการตกแต่งบริเวณในและนอกห้องเรียน	77	29.27	-	-
- บริเวณสถานศึกษาใกล้กับแหล่งชุมชนทำให้มีเสียงดังรบกวน	92	34.98	3	17.64
- ขาดงบประมาณในการปรับปรุงสภาพแวดล้อม	198	75.28	5	29.41
- ขาดความรู้ความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อม	72	27.37	-	-
- ไม่มีเวลาเพียงพอในการจัดสภาพแวดล้อม	41	15.58	2	11.76
ด้านการเตรียมบุคลากร				
ไม่มีปัญหา	74	28.14	13	76.47
มีปัญหา	189	71.86	4	23.52
- ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา	110	41.82	4	23.52
- ครูไม่ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา	92	34.98	-	-
- ไม่ได้รับข่าวสารความรู้เรื่องการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา	66	25.09	-	-
- ขาดวิทยากรที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาโดยตรง	131	49.80	-	-
- ขาดเอกสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา	103	39.16	-	-

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.		โรงเรียนสังกัด ศช.	
	จำนวน N = 263	ร้อยละ	จำนวน N = 17	ร้อยละ
ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน				
ไม่มีปัญหา	127	48.28	14	82.35
มีปัญหา	136	51.71	3	17.64
- ขาดความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน	78	29.65	-	-
- ชุมชนเข้าใจว่าการร่วมกิจกรรมของโรงเรียน จะต้องเสียเงินบริจาค	42	15.96	-	-
- ชุมชนไม่เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตาม แนวพระพุทธศาสนา	96	36.50	-	-
- ชุมชนไม่มีเวลาให้กับโรงเรียน	66	25.09	3	17.64
- พระสงฆ์ไม่มีเวลาที่จะมาอบรมสั่งสอนนักเรียน	55	20.91	3	17.64

จากตารางที่ 15 แสดงว่า ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. มีปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาทุกด้าน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละด้านแล้ว พบว่า ด้านปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา ร้อยละ 64.25 สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการตามปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษาได้ทั้งหมด ส่วนด้านนโยบายการจัดการศึกษา ร้อยละ 76.42 สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายการจัดการศึกษาได้ทั้งหมด ในด้านการจัดสภาพแวดล้อม ร้อยละ 75.28 ขาดงบประมาณในการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ส่วนด้านการเตรียมบุคลากร ร้อยละ 49.80 ขาดวิทยากรที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาโดยตรง และด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ร้อยละ 36.50 ชุมชนไม่เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา

ในขณะที่เดียวกัน ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดศช. ส่วนใหญ่ มีปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ยกเว้นด้านการเตรียมบุคลากร และด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละด้านแล้ว พบว่า ด้านปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา ร้อยละ 76.47 สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการตามปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษาได้ทั้งหมด ส่วนด้านนโยบายการจัดการศึกษา ร้อยละ 94.11 สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายการจัดการศึกษาได้ทั้งหมด และด้านการจัดสภาพแวดล้อม ร้อยละ 29.41 ขาดงบประมาณในการปรับปรุงสภาพแวดล้อม

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของครอบครัว จําแนกตามสถานภาพ และตามสังกัด

สถานภาพ	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.		โรงเรียนสังกัด สช.	
	จำนวน N = 263	ร้อยละ	จำนวน N = 17	ร้อยละ
1. เพศ				
- ชาย	10	3.81	-	-
- หญิง	253	96.19	17	100.00
2. อายุ				
- ตํ่ากว่า 31 ปี	153	58.18	14	82.35
- 31 - 40 ปี	58	22.06	3	17.64
- 41 - 50 ปี	35	13.30	-	-
- 51 ปีขึ้นไป	17	6.46	-	-
3. วุฒิทางการศึกษา				
- ตํ่ากว่าปริญญาตรี	198	75.28	-	-
- ปริญญาตรี	65	24.72	17	100.00
4. วุฒิทางพระพุทธศาสนา				
ไม่มี	213	80.98	15	88.23
มี ได้แก่	50	19.02	2	11.76
- นักรธรรมตรี	50	19.02	2	11.76
5. ประสบการณ์ในการสอน				
- 1 - 5 ปี	185	70.34	10	58.82
- 6 - 10 ปี	40	15.21	4	23.52
- 11 - 15 ปี	18	6.84	3	17.64
- 15 ปีขึ้นไป	20	7.61	-	-

ตารางที่ 16 (ต่อ)

สถานภาพ	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.		โรงเรียนสังกัด สข.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N = 263		N = 17	
6. ประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรม				
มีประสบการณ์ ใดก็ได้	263	100.00	17	100.00
- บรรพชา	5	1.90	-	-
- ฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐาน	250	95.05	17	100.00
- บวชชีพราหมณ์	8	3.05	-	-
7. ประสบการณ์การเข้าประชุม/อบรม/สัมมนาเกี่ยวกับ				
การจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา				
- ไม่เคยเข้ารับการอบรม	10	3.80	-	-
- เคยเข้ารับการอบรม	253	96.20	17	100.00

จากตารางที่ 16 แสดงว่า ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.19 เป็นเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 31 ปี ร้อยละ 58.18 ส่วนใหญ่ มีวุฒิทางการศึกษาค่ากว่าปริญญาตรี ร้อยละ 75.28 ครูอนุบาลส่วนใหญ่ ไม่มีวุฒิทางพระพุทธศาสนา ร้อยละ 80.98 มีประสบการณ์ในการสอน 1 - 5 ปี ร้อยละ 70.34 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรมทุกคน คือ ฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐาน ร้อยละ 95.05 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเข้าประชุม/อบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ร้อยละ 96.20

ครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสข. ทุกคน เป็นเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 31 ปี ร้อยละ 82.35 มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกคน ครูอนุบาลส่วนใหญ่ ไม่มีวุฒิทางพระพุทธศาสนา ร้อยละ 88.23 มีประสบการณ์ในการสอน 1 - 5 ปี ร้อยละ 58.82 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรม ทุกคน คือ ฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐาน และมีประสบการณ์การเข้าประชุม/อบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาทุกคน

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของครูอนุบาล จำแนกตามการเตรียมบุคลากร และตามสังกัด

การเตรียมบุคลากร	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.		โรงเรียนสังกัด สช.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N = 263		N = 17	
1. เหตุผลในการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา				
- สัมผัสใจ	92	34.98	8	47.05
- มีความถนัดและมีความสามารถในการสอน	105	40.00	7	41.18
- มีประสบการณ์ในการสอน	40	15.20	5	29.41
- ได้รับการคัดเลือกจากผู้บริหาร	112	42.58	10	58.82
2. การเตรียมตัวเมื่อได้รับมอบหมายให้จัดการเรียน				
การสอนตามแนวพระพุทธศาสนา				
- ศึกษาคูงาน โรงเรียนแกนนำ	65	24.71	13	76.47
- เข้าร่วมอบรม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ	145	55.13	15	88.23
- ศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	161	61.21	13	76.47
- ขอคำแนะนำจากผู้บริหาร	127	48.28	10	58.82
3. บทบาทของครูในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธ				
ศาสนา				
- ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก	154	58.55	10	58.82
- จัดสภาพแวดล้อมและสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก	84	31.93	9	52.94
- จัดเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนให้น่าสนใจและพัฒนาเด็กครบทุกด้าน	118	44.86	8	47.05
- ให้ความสำคัญกับเด็กเป็นรายบุคคลด้วยการให้กำลังใจ ชักถาม และแสดงความสนใจ	130	49.42	5	29.41
- ปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็ก	170	64.63	14	85.35
- เป็นกัลยาณมิตรที่ดีให้กับเด็ก	125	47.52	16	94.11

ตารางที่ 17 (ต่อ)

การเตรียมบุคลากร	ศูนย์ฯ วัดสังข์หัก กศ.		โรงเรียนสังข์หัก สช.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N = 263		N = 17	
4. การเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาในระหว่างปฏิบัติงาน				
- ศึกษาดูงาน โรงเรียนแกนนำ	92	34.98	15	88.23
- เข้าร่วมอบรม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ	162	61.60	14	82.35
- ศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	150	57.03	12	70.58
- สอบถามจากเพื่อนครู	152	57.80	8	47.05
- ดูความคืบหน้าจากสื่อมวลชนต่างๆ	85	32.31	9	52.94
5. การสร้างขวัญและกำลังใจจากผู้บริหาร				
- ให้คำปรึกษาหารือเมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงาน	168	63.90	10	58.82
- มีการปฐมนิเทศ ชี้แจง แนะนำแนวทางวิธีสอน	158	60.07	11	64.70
- ส่งเสริมและยกย่องครูที่มีความสามารถดีเด่น	135	51.33	8	47.05
- ส่งเสริมให้เพิ่มความรู้โดยการศึกษาคือ/ดูงาน/สัมมนา	115	43.72	12	70.58
- พิจารณาความดีความชอบอย่างเป็นธรรม	77	29.27	5	29.41
- จัดระบบสวัสดิการที่ดี	66	25.09	10	58.82

จากตารางที่ 17 แสดงว่า ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์หัก กศ. ร้อยละ 42.58 มีเหตุผลในการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาเพราะได้รับการคัดเลือกจากผู้บริหาร รองลงมา ร้อยละ 40.00 มีความถนัดและมีความสามารถในการสอน ส่วนการเตรียมตัวเมื่อได้รับมอบหมายให้จัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ครูอนุบาลส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.21 ศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน รองลงมา ร้อยละ 55.13 เข้าร่วมอบรม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ ในด้านบทบาทของครูในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.63 ปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็ก รองลงมา ร้อยละ 58.55 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ส่วนการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาในระหว่างปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.60 เข้าร่วมอบรม/สัมมนา/ประชุม

เชิงปฏิบัติการ รองลงมา ร้อยละ 57.80 สอบถามจากเพื่อนครู และการสร้างขวัญและกำลังใจจากผู้บริหารครูอนุบาลส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.90 ได้รับความปรึกษาหารือเมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงาน รองลงมา ร้อยละ 60.07 ได้รับการปฐมนิเทศ ชี้แจง แนะนำแนวทางวิธีสอน

ครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสช. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.82 มีเหตุผลในการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาเพราะได้รับการคัดเลือกจากผู้บริหาร รองลงมา ร้อยละ 47.05 มีความสมัครใจ ส่วนการเตรียมตัวเมื่อได้รับมอบหมายให้จัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.23 เข้าร่วมอบรม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ รองลงมา ร้อยละ 76.47 ศึกษาคูงานโรงเรียนแกนนำ และศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ในด้านบทบาทของครูในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.11 เป็นกัลยาณมิตรที่ดีให้กับเด็ก รองลงมา ร้อยละ 85.35 ปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็ก ส่วนการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาในระหว่างปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.23 ศึกษาคูงานโรงเรียนแกนนำ รองลงมา ร้อยละ 82.35 เข้าร่วมอบรม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ และการสร้างขวัญและกำลังใจจากผู้บริหาร ครูอนุบาล ส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.58 ได้รับการส่งเสริมให้เพิ่มความรู้โดยการศึกษาต่อ/คูงาน/สัมมนา รองลงมา ร้อยละ 64.70 ได้รับการปฐมนิเทศ ชี้แจง แนะนำแนวทางวิธีสอน

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของครูอนุบาล จำแนกตามการจัดการเรียนการสอน และตามสังกัด

การจัดการเรียนการสอน	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.		โรงเรียนสังกัด สช.	
	จำนวน N = 263	ร้อยละ	จำนวน N = 17	ร้อยละ
1. วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนว				
พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม				
ของนักเรียน				
- สอนจากรูปธรรมไปหานามธรรมใช้บุคคลเป็นตัวอย่าง	192	73.00	9	52.94
- สอนโดยจัดประสบการณ์ตรง เช่น ฝึกมารยาทต่างๆ	228	86.69	15	88.23
- ปฏิบัติตนเป็นพุทธมามกะ ปฏิบัติกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา	84	31.93	8	47.05
- สอนโดยใช้อุปกรณ์เพื่อให้นักเรียนเกิดมโนภาพขึ้นในใจ	207	78.70	10	58.82
- สอนให้เด็กฝึกแสดงความคิดเห็น	110	41.82	10	58.82
- สอนโดยครูทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง	143	54.37	8	47.05
- สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล ในด้านวัยสติปัญญา สิ่งแวดล้อม และการอบรมทางบ้าน	206	78.32	12	70.58
- สอน โดยการปฏิบัติจริงและส่งเสริมให้นักเรียนนำคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียนให้มากที่สุด	232	88.21	13	76.47
2. ลักษณะของกิจกรรมที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน				
การสอนตามแนวพระพุทธศาสนา				
- เป็นกิจกรรมที่พัฒนานักเรียน ทั้งด้านกาย วาจา และใจ	170	64.63	16	94.11
- เราให้นักเรียน ได้แสดงออกและมีส่วนร่วม	143	54.37	8	47.05
- ให้โอกาสและเห็นความสำคัญของนักเรียนทุกคน	115	43.72	10	58.82
- ฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้ และวิธีการแก้ปัญหา	196	74.52	14	82.35

ตารางที่ 18 (ต่อ)

การจัดการเรียนการสอน	ศูนย์ฯ วัดสังกัส กศ.		โรงเรียนสังกัส สุข.	
	จำนวน N = 263	ร้อยละ	จำนวน N = 17	ร้อยละ
2. ลักษณะของกิจกรรมที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน				
การสอนตามแนวพระพุทธศาสนา (ต่อ)				
- นักเรียนได้เห็นและยอมรับความรู้ ความจริง ในพุทธธรรมด้วยการเห็นตัวอย่างได้ฝึกคิดพิจารณา ฝึกปฏิบัติ และเห็นผลของการปฏิบัติด้วยตนเอง	226	85.93	13	76.47
- มีการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย	113	42.96	10	58.82
3. การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนตามแนว				
พระพุทธศาสนา				
- มีสภาพแวดล้อมที่สะอาด สงบ ปลอดภัย ใกล้ชุมชนชาติ	245	93.15	11	64.70
- มีความเมตตากรุณาและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครูกับนักเรียน	133	50.57	9	52.94
- กระบวนการเรียนการสอนที่มีความรื่นเริงเบิกบาน นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์	115	43.72	13	76.47
- สร้างบรรยากาศที่รื่นรมย์สนุกสนาน โดยใช้นิทาน เพลง และเกม	216	82.12	10	58.82
4. วิธีสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน				
ตามแนวพระพุทธศาสนา				
- การใช้สถานการณ์จำลอง	123	46.76	10	58.82
- การเล่านิทาน	222	84.41	17	100.00
- การใช้เกมและการละเล่นเสริมคุณธรรม	208	79.08	16	94.11
- การสร้างและการใช้หุ่น	154	58.55	14	82.35
- การใช้บทบาทสมมติ	192	73.00	13	76.47
- การใช้เพลงประกอบการสอน	162	61.59	15	88.23
- การใช้กรณีตัวอย่าง	67	25.47	15	88.23
- การเชิญวิทยากรภายนอก	138	52.47	12	70.58
- การฝึกสมาธิ	100	38.02	15	88.23

ตารางที่ 18 (ต่อ)

การจัดการเรียนการสอน	ศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ.		โรงเรียนสังข์ ศษ.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N = 263		N = 17	
5. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกเวลาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาของเด็ก				
- การสวดมนต์ไหว้พระ	161	61.21	17	100.00
- จัดกิจกรรมตามโอกาสต่างๆ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	232	88.21	15	88.23
- เชิญวิทยากรมาบรรยาย	146	55.51	8	47.05
- จัดนิทรรศการ/จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา	206	78.32	10	58.82
- นิมนต์พระมาบรรยายธรรมะที่โรงเรียนในโอกาสต่างๆ	222	84.41	10	58.82
- จัดแข่งขันตอบปัญหาธรรมะ	66	25.09	6	35.29
- จัดฝึกสมาธิก่อน-หลังเลิกเรียน	135	51.33	6	35.29
- จัดเข้าค่ายเพื่อปฏิบัติธรรม	41	15.58	5	29.41
- กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เช่น การทำความสะอาดวัด โรงเรียน และที่สาธารณะ	92	34.98	8	47.05

จากตารางที่ 18 แสดงว่า ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.21 มีวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้วยการสอนโดยการปฏิบัติจริงและส่งเสริมให้นักเรียนนำคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียนให้มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 86.69 สอนโดยจัดประสบการณ์ตรง เช่น ฝึกมารยาทต่างๆ ในด้านลักษณะของกิจกรรมที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.93 ใช้กิจกรรมที่นักเรียนได้เห็นและยอมรับความรู้ความจริงในพุทธธรรมด้วยการเห็นตัวอย่างได้ฝึกคิดพิจารณา ฝึกปฏิบัติ และเห็นผลของการปฏิบัติด้วยตนเอง รองลงมา ร้อยละ 74.52 ใช้กิจกรรมที่ฝึกฝนวิธีแสวงหาความรู้และวิธีการแก้ปัญหา ส่วนการจัดบรรยายการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.15 จัดบรรยายภาคว่าให้มีสภาพแวดล้อมที่สะอาด สงบ ปลอดภัย ใกล้เคียงธรรมชาติ รองลงมา ร้อยละ 82.12 สร้างบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนาน โดยใช้นิทาน เพลง และเกม ด้านวิธีสอนที่ใช้ใน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.41 ใช้วิธีเล่า นิทาน ร่องลงมา ร้อยละ 79.08 ใช้เกมและการละเล่นส่งเสริมคุณธรรม และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกเวลาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาของเด็ก ครูอนุบาล ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.21 จัดกิจกรรมตามโอกาสต่างๆ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ร่องลงมา ร้อยละ 84.41 นิมนต์พระมาบรรยายธรรมะที่โรงเรียนในโอกาสต่างๆ

ครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสข. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.23 มีวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้วยการสอนโดยจัดประสบการณ์ตรง เช่น ฝึกมารยาทต่างๆ ร่องลงมา ร้อยละ 76.47 สอนโดยการปฏิบัติจริงและส่งเสริมให้นักเรียนนำคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียนให้มากที่สุดในด้านลักษณะของกิจกรรมที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.11 ใช้กิจกรรมที่พัฒนานักเรียน ทั้งด้านกาย วาจา และใจ ร่องลงมา ร้อยละ 82.35 ใช้กิจกรรมที่ฝึกฝนวิธีแสวงหาความรู้และวิธีการแก้ปัญหา ส่วนการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ครูอนุบาลส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.47 เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่มีความร่าเริงเบิกบาน นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่องลงมา ร้อยละ 64.70 มีสภาพแวดล้อมที่สะอาด สงบ ปลอดภัย ใกล้เคียงธรรมชาติ ด้านวิธีสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ครูอนุบาลทุกคน ใช้วิธีการเล่านิทาน ร่องลงมา ร้อยละ 94.11 ใช้เกมและการละเล่นส่งเสริมคุณธรรม และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกเวลาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาของเด็ก ครูอนุบาลทุกคน จัดกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ ร่องลงมา ร้อยละ 88.23 จัดกิจกรรมตามโอกาสต่างๆ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของครูอนุบาล จำแนกตามการใช้สื่อการเรียนการสอน และตามสังกัด

การใช้สื่อการเรียนการสอน	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.		โรงเรียนสังกัด สข.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N = 263		N = 17	
1. หลักในการใช้สื่อการเรียนการสอนตามแนว				
พระพุทธศาสนา				
- ใช้สื่อโดยยึดหลักจิตวิทยาว่าด้วยความแตกต่างระหว่างบุคคล	215	81.74	12	70.58
- ใช้สื่อโดยคำนึงพื้นฐานทางขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมและความเชื่อเดิมของผู้เรียน	196	74.52	10	58.82
- ใช้สื่อที่ช่วยพัฒนาเด็กครบทุกด้าน	143	54.37	13	76.47
- ใช้สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก	119	45.24	9	52.94
- ใช้สื่อที่เด็กสามารถเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	101	38.40	9	52.99
2. วิธีการจัดหาสื่อการเรียนการสอนตามแนว				
พระพุทธศาสนา				
- ผลิตขึ้นใช้ด้วยตนเอง	239	90.87	15	88.23
- ผู้บริหารจัดหาให้	143	54.37	17	100.00
3. สื่อประกอบการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธ				
พระพุทธศาสนา				
- ชุดสื่อสำเร็จรูปปริญญาศึกษา	226	85.93	12	70.58
- หนังสือการ์ตูนส่งเสริมคุณธรรม	190	72.24	10	58.82
- หนังสือพุทธประวัติ	110	41.82	8	47.05
- นิทานชาดก	169	64.25	13	76.47
- หนังสือธรรมะ	28	10.64	2	11.76
- รูปภาพประกอบบทเรียน	197	74.90	10	58.82
- แผนภูมิ/แผนที่	42	15.96	5	29.41
- วิทยุ/โทรทัศน์	120	45.62	7	41.18
- วีดิทัศน์	92	34.98	10	58.82
- เทปเพลงส่งเสริมคุณธรรม	203	77.18	12	70.58
- หุ่นเชิด	161	61.21	9	52.94

ตารางที่ 19 (ต่อ)

การใช้สื่อการเรียนการสอน	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.		โรงเรียนสังกัด สช.	
	จำนวน N = 263	ร้อยละ	จำนวน N = 17	ร้อยละ
4. การสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียน				
การสอนตามแนวพระพุทธศาสนา				
- จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อ	85	32.31	13	76.47
- ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการผลิตสื่อ	60	22.81	15	88.23
- สนับสนุนด้านงบประมาณ	170	64.63	17	100.00
5. การดำเนินการหลังใช้สื่อการเรียนการสอน				
- เก็บสื่อให้เป็นระเบียบและเป็นหมวดหมู่	192	73.00	17	100.00
- ทำความสะอาดสื่อการเรียนการสอน	92	34.98	13	76.47
- ตรวจสอบว่าสื่อมีสภาพสมบูรณ์และครบจำนวนหรือไม่	222	84.41	15	88.23
- ซ่อมแซมสื่อส่วนที่ชำรุด และทำเต็มส่วนที่ขาดหาย	155	58.93	14	82.35

จากตารางที่ 19 แสดงว่า ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.74 มีหลักในการใช้สื่อการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาโดยยึดหลักจิตวิทยาว่าด้วยความแตกต่างระหว่างบุคคล รองลงมา ร้อยละ 74.52 ใช้สื่อโดยคำนึงพื้นฐานทางขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมและความเชื่อเดิมของผู้เรียน ส่วนวิธีการจัดหาสื่อการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.87 ผลิตสื่อขึ้นใช้ด้วยตนเอง รองลงมา ร้อยละ 54.37 ผู้บริหารจัดทำให้ในด้านสื่อประกอบการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.93 ใช้ชุดสื่อสำเร็จรูปปริยศึกษา รองลงมา ร้อยละ 77.18 ใช้เทปเพลงส่งเสริมคุณธรรม ส่วนการสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.63 ผู้บริหารให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ รองลงมา ร้อยละ 32.31 ผู้บริหารจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อ และการดำเนินการหลังใช้สื่อการเรียนการสอน ครูอนุบาลส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.41 ตรวจสอบว่าสื่อมีสภาพสมบูรณ์และครบจำนวนหรือไม่ รองลงมา ร้อยละ 73.00 เก็บสื่อให้เป็นระเบียบและเป็นหมวดหมู่

ครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสช. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.47 มีหลักในการใช้สื่อการเรียน การสอนตามแนวพระพุทธศาสนาโดยใช้สื่อที่ช่วยพัฒนาเด็กครบทุกด้าน รองลงมา ร้อยละ 70.58 ใช้สื่อโดยยึดหลักจิตวิทยาว่าด้วยความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่วนวิธีการจัดหาสื่อการเรียน การสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ครูอนุบาลทุกคน ผู้บริหารจัดหาให้ รองลงมา ร้อยละ 88.23 ผลิตสื่อใช้เอง ในด้านสื่อประกอบการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.47 ใช้นิทานชาดก รองลงมา ร้อยละ 70.58 ใช้ชุดสำเร็จรูปจริยศึกษาและเทพเพลงส่งเสริม คุณธรรม ส่วนการสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ครูอนุบาลทุกคน ผู้บริหารให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ รองลงมา ร้อยละ 88.23 ผู้บริหารให้ คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการผลิตสื่อ และการดำเนินการหลังใช้สื่อการเรียนการสอน ครูอนุบาล ทุกคน เก็บสื่อให้เป็นระเบียบและเป็นหมวดหมู่ รองลงมา ร้อยละ 88.23 ตรวจสอบว่าสื่อมีสภาพ สมบูรณ์และครบจำนวนหรือไม่

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของครูอนุบาล จำแนกตามการวัดและประเมินผล และตามสังกัด

การวัดและประเมินผล	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.		โรงเรียนสังกัด สช.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N = 263		N = 17	
1. การเตรียมตัวของครูก่อนการวัดและประเมินผล				
- เข้าร่วมอบรมในเรื่องการวัดและการประเมินผล	169	64.25	15	88.23
- ศึกษาวิธีการใช้เครื่องมือที่เหมาะสม	214	81.36	12	70.58
- วางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสม	193	73.38	12	70.58
- ศึกษาวิธีการสรุปการวัดและประเมินผล	84	31.93	10	70.58
2. วิธีการที่ใช้ในการวัดและประเมินผลตามแนวพระพุทธศาสนา				
- การสังเกตพฤติกรรม	246	93.53	17	100.00
- การสนทนา	150	57.03	15	88.23
- การตรวจผลงาน	120	45.63	12	70.59
- การเก็บสะสมผลงานในแฟ้มสะสมงาน	222	84.41	16	94.11
3. กำหนดเวลาในการดำเนินการวัดและประเมินผล				
- ปลายภาค	211	80.22	-	-
- กลางภาคและปลายภาค	202	76.80	10	58.82
- ตลอดภาคเรียน	191	72.62	15	88.23
4. หลังจากดำเนินการวัดและประเมินผลพบความเปลี่ยนแปลงของเด็ก คือ				
- เด็กมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น	92	34.98	15	88.23
- เด็กมีคุณธรรมจริยธรรมสูงขึ้น	12	4.56	12	70.05
- เด็กมีพัฒนาการทุกด้านดีขึ้น	127	48.28	10	58.82
5. การดำเนินการหลังการวัดและประเมินผล				
- รายงานผลไปยังผู้ปกครอง	92	34.98	16	94.11
- รายงานผลไปยังครูที่สอนในระดับต่อไป	74	28.13	15	88.23
- ปรับปรุงพัฒนาการของนักเรียน	137	52.20	16	94.11
- ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมพระพุทธศาสนา	104	39.54	17	100.00

จากตารางที่ 20 แสดงว่า ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.36 มีการเตรียมตัวก่อนการวัดและประเมินผลโดยการศึกษาวิธีการใช้เครื่องมือที่เหมาะสม รองลงมา ร้อยละ 73.38 วางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสม ส่วนวิธีการที่ใช้ในการวัดและประเมินผลตามแนวพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.53 ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรม รองลงมา ร้อยละ 84.41 ใช้วิธีการเก็บสะสมผลงานในแฟ้มสะสมงาน ส่วนการกำหนดเวลาในการดำเนินการวัดและประเมินผล ส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.22 มีการวัดผลปลายภาค รองลงมา ร้อยละ 76.80 มีการวัดผลกลางภาคและปลายภาค หลังจากดำเนินการวัดและประเมินผลพบความเปลี่ยนแปลงของเด็กคือ ร้อยละ 48.28 เด็กมีพัฒนาการทุกด้านดีขึ้น รองลงมา ร้อยละ 34.98 เด็กมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น และการดำเนินการหลังการวัดและประเมินผล ครูอนุบาลส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.20 มีการปรับปรุงพัฒนาการของนักเรียน รองลงมา ร้อยละ 39.54 มีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมพระพุทธศาสนา

ครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสข. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.23 มีการเตรียมตัวก่อนการวัดและประเมินผลโดยเข้ารับการอบรมในเรื่องการวัดและประเมินผล รองลงมา ร้อยละ 70.58 ศึกษาวิธีการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมและวางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสม ส่วนวิธีการที่ใช้ในการวัดและประเมินผลตามแนวพระพุทธศาสนา ครูอนุบาลทุกคน ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรม รองลงมา ร้อยละ 88.23 ใช้วิธีการเก็บสะสมผลงานในแฟ้มสะสมงาน ส่วนการกำหนดเวลาในการดำเนินการวัดและประเมินผล ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.23 มีการวัดผลตลอดภาคเรียน รองลงมา ร้อยละ 58.82 มีการวัดผลกลางภาคและปลายภาค หลังจากดำเนินการวัดและประเมินผลพบความเปลี่ยนแปลงของเด็กคือ ร้อยละ 88.23 เด็กมีพฤติกรรมดีขึ้น รองลงมา ร้อยละ 70.05 เด็กมีคุณธรรมจริยธรรมสูงขึ้น และการดำเนินการหลังการวัดและประเมินผล ครูอนุบาลทุกคน มีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมพระพุทธศาสนา รองลงมา ร้อยละ 94.11 มีการรายงานผลไปยังผู้ปกครอง และปรับปรุงพัฒนาการของนักเรียน

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของครูอนุบาล จำแนกตามปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา และตามสังกัด

ปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.		โรงเรียนสังกัด สช.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N = 263		N = 17	
ด้านการเตรียมบุคลากร				
ไม่มีปัญหา	52	19.77	12	70.58
มีปัญหา	211	80.22	5	29.41
- โรงเรียนไม่สนับสนุนให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติม	18	6.84	-	-
- ครูไม่มีเวลาในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม	45	17.11	-	-
- ครูขาดแหล่งความรู้ที่จะพัฒนาตนเอง	92	34.98	5	29.41
- ครูขาดทุนทรัพย์เพื่อใช้ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม	127	48.28	-	-
- ครูไม่เต็มใจสอน	73	27.75	-	-
ด้านการจัดการเรียนการสอน				
ไม่มีปัญหา	23	8.74	15	88.23
มีปัญหา	240	91.25	2	11.76
- ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ครบตามตารางกิจกรรมประจำวัน	32	12.16	-	-
- ไม่เข้าใจวิธีการเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก	84	31.93	-	-
- ไม่สามารถประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาใช้ในกิจกรรมประจำวันได้	120	45.62	2	11.76
- ขาดแคลนงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม	135	51.33	-	-
- ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กนอกเวลา	50	19.01	-	-

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา	ศูนย์ฯ วัดสังกัส กศ.		โรงเรียนสังกัส สช.	
	จำนวน N = 263	ร้อยละ	จำนวน N = 17	ร้อยละ
ด้านสื่อการเรียนการสอน				
ไม่มีปัญหา	63	23.95	14	82.35
มีปัญหา	200	76.04	3	17.64
- ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนที่จำเป็นในการจัดกิจกรรม	115	43.72	3	17.64
- ขาดความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อการเรียนการสอน	21	7.98	-	-
- ขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน	140	53.23	-	-
- สื่อการเรียนการสอนที่ทางโรงเรียนมีไม่เหมาะสม/ สอดคล้อง	53	20.15	-	-
- ไม่เข้าใจวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอน	10	3.80	-	-
ด้านการวัดและประเมินผล				
ไม่มีปัญหา	120	45.63	15	88.23
มีปัญหา	143	54.37	2	11.76
- ครูขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดและประเมินผล	58	22.05	2	11.76
- ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล	100	38.02	-	-
- เด็กมีจำนวนมากเกินไป ทำให้การวัดและประเมินผลไม่ทั่วถึง	88	33.46	-	-
- ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการวัดและประเมินผล	21	7.98	-	-
- ผู้ปกครองไม่ได้มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล	108	41.06	-	-

จากตารางที่ 21 แสดงว่า ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. มีปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาทุกด้าน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละด้านแล้ว พบว่า ด้านการเตรียมบุคลากร ร้อยละ 48.28 ครูขาดทุนทรัพย์เพื่อใช้ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 51.33 ขาดแคลนงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม ในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ร้อยละ 53.23 ขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ร้อยละ 41.06 ผู้ปกครองไม่ได้มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล

ในขณะที่เดียวกัน ครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสช. ส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูอนุบาล

ตารางที่ 22 จำนวนของผู้บริหาร จำแนกตามสถานภาพ และตามสังกัด

สถานภาพ	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.	โรงเรียนสังกัด สช.
	N=8	N=4
1. เพศ		
- ชาย	8	-
- หญิง	-	4
2. อายุ		
- 31 - 40 ปี	-	1
- 41 - 50 ปี	6	3
- 51 ปีขึ้นไป	2	-
3. วุฒิทางการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	7	-
- ปริญญาตรี	1	3
- ปริญญาโท	-	1
4. วุฒิทางพระพุทธศาสนา		
มี ได้แก่	8	4
- นักธรรมตรี	-	4
- นักธรรมเอก	4	-
- เปรียญธรรม	4	-
5. ประสบการณ์ในการบริหารงาน		
- 5 - 10 ปี	4	2
- 11 - 15 ปี	4	2
6. ประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรม		
มีประสบการณ์ ได้แก่	8	4
- บรรพชา	8	-
- ฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐาน	-	4

จากตารางที่ 22 แสดงว่า ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังข์ด กศ. ทุกคน เป็นเพศชาย ส่วนใหญ่ มีอายุ 41 - 50 ปี ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีวุฒิทางพระพุทธศาสนา ทุกคน คือ นักธรรมเอก และเปรียญธรรม มีประสบการณ์ในการบริหารงาน 5 - 10 ปี และ 11 - 15 ปี ในจำนวนที่เท่ากัน และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรมทุกคน คือ บรรพชา ผู้บริหารโรงเรียนสังข์ดสข. ทุกคน เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุ 41 - 50 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีวุฒิทางพระพุทธศาสนาทุกคน คือ นักธรรมตรี มีประสบการณ์ในการบริหารงาน 5 - 10 ปี และ 11 - 15 ปี ในจำนวนที่เท่ากัน และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรมทุกคน คือ ฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐาน

ตารางที่ 23 สภาพการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร

ประเด็นที่ศึกษา	สภาพการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย 2 สังกัด	
	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.	โรงเรียนสังกัด สข.
	N = 8	N = 4
ด้านปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา	<p>ผู้ที่ร่วมกำหนดปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา แนวทางในการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษาคือ นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ให้เข้ากับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และกำหนดให้เด็กมีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย เป้าหมายในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา คือ เพื่อพัฒนาเด็กโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดตามหลักพุทธธรรม และส่งเสริมให้พระสงฆ์มีบทบาทในการจัดการอบรมเด็ก หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นำมาสอดแทรกในปรัชญาและเป้าหมายคือ หลักโยนิโสมนสิการ คือ ทำในใจให้แยบคาย และหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา และวิธีช่วยให้นักลากรเข้าใจปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษาตรงกัน คือ จัดอบรมสัมมนา และกล่าวถึงปรัชญาและเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ</p>	<p>ผู้ที่ร่วมกำหนดปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา และผู้ปกครอง แนวทางในการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษา คือ นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ให้เข้ากับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และศึกษาบริบทแวดล้อมของสถานศึกษา เป้าหมายในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา คือ เพื่อพัฒนาเด็กทั้งร่างกายและจิตใจนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และเพื่อพัฒนาเด็กทั้งทางพฤติกรรม จิตใจ และสติปัญญา หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นำมาสอดแทรกในปรัชญาและเป้าหมายคือ หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา หลักกัลยาณมิตร หลักโยนิโสมนสิการ และเบญจศีลเบญจธรรม และวิธีช่วยให้นักลากรเข้าใจปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษาตรงกันคือ จัดอบรมสัมมนา จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และจัดทำเอกสารเผยแพร่</p>

ประเด็นที่ศึกษา	สภาพการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย 2 สังกัด	
	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.	โรงเรียนสังกัด ศพ.
	N = 8	N = 4
ด้านนโยบายการจัดการศึกษา	<p>เหตุผลที่จัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา เนื่องจากเป็นนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดที่ต้องการจัดการเรียนการสอนและอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมแก่เด็กปฐมวัย นโยบายในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาคือ เพื่อเตรียมความพร้อมในทุกด้าน เปิดโอกาสให้พระสงฆ์เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเด็ก และชักนำประชาชนเข้าวัดและศาสนสถาน ผู้ร่วมกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา การทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาแก่ชุมชนคือ การปฐมเทศผู้ปกครอง การประชุมชี้แจง และจัดป้ายนิเทศ/จัดนิทรรศการ และผลการดำเนินการพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการทุกด้านดีขึ้น โดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรม และการปฏิบัติตนตามหลักศาสนา หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา และศีล 5</p>	<p>เหตุผลที่จัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา เนื่องจากต้องการเปลี่ยนวิธีการสอนจากเดิมเป็นการยึดเด็กเป็นสำคัญ และมีความต้องการพัฒนาเด็กบนพื้นฐานของหลักพุทธธรรม นโยบายในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาคือ มุ่งพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มุ่งพัฒนาเด็กในด้านพฤติกรรม จิตใจ และสติปัญญา นำกระบวนการไตรสิกขาและกระบวนการกัลยาณมิตรมาเป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษา ผู้ร่วมกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา และผู้ปกครอง การทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาแก่ชุมชนและผู้ปกครองคือ การประชุมชี้แจง การปฐมเทศผู้ปกครอง และให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมและผลการดำเนินการพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการทุกด้านดีขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น และนักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมสูงขึ้น</p>

ประเด็นที่ศึกษา	สภาพการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย 2 สังกัด	
	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.	โรงเรียนสังกัด สช.
	N = 8	N = 4
ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	<p>หลักในการจัดสภาพแวดล้อมตามแนวพระพุทธศาสนา คือ จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และมีความสะอาด ร่มรื่น ใกล้ชิดธรรมชาติ การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนคือ เน้นความสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีห้องสอนจริยธรรม / มุมจริยธรรม มีป้ายคำขวัญหรือพุทธศาสนาสุภาษิตสอนใจ มีพระพุทธรูปพร้อมเครื่องบูชา มีโต๊ะหมู่บูชา ตู้หนังสือธรรมะ ในห้องจริยธรรม มีภาพพุทธประวัติ และภาพเหตุการณ์เกี่ยวกับพระพุทธเจ้า การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนคือ มีลานธรรมะ จัดสถานศึกษาให้มีความร่มรื่น มีป้ายคำขวัญและคำสอนทางพระพุทธศาสนา มีมุมสงบสำหรับการพักผ่อนและการฝึกสมาธิ และการเตรียมสถานที่เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาคือ จัดในห้องเรียนธรรมคา และอาศัยสถานที่วัด</p>	<p>หลักในการจัดสภาพแวดล้อมตามแนวพระพุทธศาสนา คือ จัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด สงบ ปลอดภัย และจัดสภาพแวดล้อมที่มีความร่มรื่นและใกล้ชิดธรรมชาติ การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนคือ มีมุมสงบสำหรับทำกิจกรรมการฝึกสมาธิ เน้นความสะอาดและความมีระเบียบเรียบร้อย มีห้องสอนจริยธรรม / มุมจริยธรรม มีพระพุทธรูปพร้อมเครื่องบูชา มีโต๊ะหมู่บูชา ตู้หนังสือ การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนคือ จัดบริเวณให้มีความสงบ ร่มรื่น ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ มีศาลาพระพุทธรูป มีป้ายคำขวัญ คำสอนทางพระพุทธศาสนา และคติพจน์ มีมุมสงบสำหรับการพักผ่อนและการฝึกสมาธิ และการเตรียมสถานที่เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาคือ จัดในห้องเรียนธรรมคา ห้องจริยธรรม และอาศัยสถานที่วัด</p>

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	สภาพการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย 2 สังกัด	
	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.	โรงเรียนสังกัด สช.
	N = 8	N = 4
ด้านการเตรียมบุคลากร	<p>พิจารณาจัดครูเข้าสอนโดยการคัดเลือกครูอนุบาลที่มีบุคลิกภาพดี มีความสดชื่นแจ่มใส ส่ารวม มีความเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านคุณธรรมจริยธรรม และมีความสามารถในด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก มีการส่งครูอนุบาลเข้ารับการอบรม/สัมมนา และศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ครูอนุบาลควรนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ปรับปรุงการจัดสภาพแวดล้อม และปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเอง และมีการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาโดยให้ครูฝึกปฏิบัติธรรม การนั่งสมาธิ ถือศีล 5 ทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์</p>	<p>พิจารณาจัดครูเข้าสอนโดยการคัดเลือกครูอนุบาลที่มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการและจิตวิทยาเด็ก มีบุคลิกภาพดี มีความสดชื่นแจ่มใส ส่ารวม ฝ่ศึกษาในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและลงมือปฏิบัติจริง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา มีการส่งครูอนุบาลเข้ารับการอบรม/สัมมนา และศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ครูอนุบาลควรนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาการเรียนการสอน จัดทำสื่อการเรียนการสอน และปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเอง และมีการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา โดยจัดหาเอกสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา อบรม/สัมมนา และให้ครูปฏิบัติจริง เช่น นั่งสมาธิ เดินจงกรม ถือศีล 5</p>

ประเด็นที่ศึกษา	สภาพการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย 2 สังกัด	
	ศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ.	โรงเรียนสังข์ สช.
	N = 8	N = 4

ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา คือ เชิญผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม จัดป้ายนิเทศ/นิทรรศการ และจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการนิมนต์พระสงฆ์เข้ามาเป็นวิทยากรในบางชั่วโมง นิมนต์พระสงฆ์มาเป็นกรรมการสถานศึกษา และขอบริจาคเงิน หุ่น วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน การมีส่วนร่วมด้วยชุมชน โดยการร่วมปฏิบัติกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ช่วยงานในโอกาสสำคัญของวัด ร่วมกิจกรรมกับชุมชนในโอกาสสำคัญ และอาศัยสถานที่ของวัดในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา วัดควรมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา โดยการตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จัดนิทรรศการทางพระพุทธศาสนา จัดแสดงปาฐกถาธรรม จัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน และสอนนักเรียนในโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา คือ จัดประชุม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ และจัดป้ายนิเทศ/นิทรรศการ การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการนิมนต์พระสงฆ์มาร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา นิมนต์พระสงฆ์เข้ามาเป็นวิทยากรในบางชั่วโมง นิมนต์พระสงฆ์มาเป็นกรรมการสถานศึกษา อาศัยสถานที่ของวัดในการปฏิบัติกิจกรรม เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร การมีส่วนร่วมด้วยชุมชน โดยการร่วมปฏิบัติกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พาเด็กไปทำบุญ ตักบาตร ใช้สถานที่วัดปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา วัดควรมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา โดยการจัดอบรมฝึกสอนสมาธิและศีลธรรมแก่เด็ก จัดแสดงปาฐกถาธรรม จัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	สภาพการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย 2 สังกัด	
	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.	โรงเรียนในสังกัด สช.
	N = 8	N = 4
	และบทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นสื่อกลางระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน คือ ใช้สถานที่ของวัดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นวิทยากรในการจัดการเรียนการสอน และจัดตั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษา	และบทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นสื่อกลางระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน คือ เชิญชวนให้ชุมชนเห็นถึงประโยชน์ของการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ใช้สถานที่ของวัดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นวิทยากรในการจัดการเรียนการสอน

จากตารางที่ 23 สามารถสรุปสภาพการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ทั้ง 2 สังกัด ได้ดังนี้

ด้านปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษา

ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. ทุกแห่ง มีผู้ที่ร่วมกำหนดปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา ส่วนแนวทางในการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. 4 แห่ง นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ให้เข้ากับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. 4 แห่ง กำหนดให้เด็กมีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย เป้าหมายในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. 4 แห่ง มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเด็กโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดตามหลักพุทธธรรม และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. 4 แห่ง มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้พระสงฆ์ในบทบาทในการอบรมเด็ก ส่วนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นำมาสอดแทรกในปรัชญาและเป้าหมาย ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. 4 แห่ง นำหลักโยนิโสมนสิการ คือ การรู้จักใช้ความคิดอย่างถูกวิธี และหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เข้ามาสอดแทรก และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. 4 แห่ง นำหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เข้ามาสอดแทรก และวิธีช่วยให้บุคลากรเข้าใจปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษาตรงกัน ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. 4 แห่ง มีการจัดอบรมสัมมนา และกล่าวถึงปรัชญาและเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. 4 แห่ง มีการจัดอบรมสัมมนา

ผู้บริหารโรงเรียนสังข์ กศ. ทุกแห่ง มีผู้ที่ร่วมกำหนดปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา และผู้ปกครอง ส่วนแนวทางในการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนสังข์ กศ. 2 แห่ง นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ให้เข้ากับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และผู้บริหารโรงเรียนสังข์ กศ. 2 แห่ง นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ให้เข้ากับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และศึกษาบริบทแวดล้อมของสถานศึกษา เป้าหมายในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารโรงเรียนสังข์ กศ. ทุกแห่ง มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเด็กทั้งร่างกายและจิตใจนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และเพื่อพัฒนาเด็กทั้งทางพฤติกรรม จิตใจ และสติปัญญา ส่วนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นำมาสอดแทรกในปรัชญาและเป้าหมาย ผู้บริหารโรงเรียนสังข์ กศ. 2 แห่ง นำหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เข้ามาสอดแทรก ผู้บริหารโรงเรียนสังข์ กศ. 1 แห่ง นำหลักกัลยาณมิตร หลักโยนิโสมนสิการ เข้ามาสอดแทรก และผู้บริหารโรงเรียนสังข์ กศ. 1 แห่ง นำหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา และเบญจศีล

เบญจธรรม เข้ามาสอดแทรก และวิธีช่วยให้บุคลากรเข้าใจปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษา ตรงกัน ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสช.ทุกแห่ง มีการจัดอบรมสัมมนา จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และจัดทำเอกสารเผยแพร่

ด้านนโยบายการจัดการศึกษา

ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. ทุกแห่งมีเหตุผลที่จัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาเนื่องจากเป็นนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดที่ต้องการจัดการเรียนการสอนและอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมแก่เด็กปฐมวัย ส่วนนโยบายในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง มีนโยบายเพื่อเตรียมความพร้อมในทุกด้าน ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 2 แห่ง มีนโยบายเพื่อเปิดโอกาสให้พระสงฆ์มีบทบาทในการพัฒนาเด็ก และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 2 แห่ง มีนโยบายเพื่อชักนำประชาชนเข้าวัดและศาสนสถาน ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. ทุกแห่ง มีผู้ร่วมกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา ส่วนการทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาแก่ชุมชน ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง มีการปฐมนิเทศผู้ปกครอง การประชุมชี้แจง และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง มีการปฐมนิเทศผู้ปกครอง และจัดป้ายนิเทศ/จัดนิทรรศการ และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. ทุกแห่ง พบว่า หลังจากดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาแล้ว นักเรียนมีพัฒนาการดีขึ้นทุกด้าน โดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรม

ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสช. 2 แห่ง มีเหตุผลที่จัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาเนื่องจากมีความต้องการพัฒนาเด็กบนพื้นฐานของหลักพุทธธรรม และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสช. 2 แห่ง ต้องการเปลี่ยนวิธีการสอนจากเดิมเป็นการยึดเด็กเป็นสำคัญ ส่วนนโยบายในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสช. 2 แห่ง มีนโยบายเพื่อมุ่งพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสช. 1 แห่ง มีนโยบายเพื่อมุ่งพัฒนาเด็กในด้านพฤติกรรมจิตใจ และสติปัญญา และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสช. 1 แห่ง มีนโยบายเพื่อนำกระบวนการไตรสิกขาและกระบวนการกัลยาณมิตรมาเป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสช.ทุกแห่ง มีผู้ร่วมกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา และผู้ปกครอง ส่วนการทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาแก่ชุมชนและผู้ปกครอง ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสช. 2 แห่ง มีการประชุมชี้แจง การปฐมนิเทศผู้ปกครอง และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสช. 2 แห่ง ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรม หลังจากดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสช. 2 แห่ง พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการและพฤติกรรมดีขึ้นทุกด้าน และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสช. 2 แห่ง พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการดีขึ้นและมีคุณธรรมจริยธรรมสูงขึ้น

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

หลักในการจัดสภาพแวดล้อมตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 6 แห่ง มีหลักในการจัดสภาพแวดล้อมคือ เน้นความสะอาด ร่มรื่น ใกล้เคียงธรรมชาติ และจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 2 แห่ง มีหลักในการจัดสภาพแวดล้อมคือ เน้นความสะอาด ร่มรื่น ใกล้เคียงธรรมชาติ ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง เน้นความสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีป้ายคำขวัญหรือพุทธศาสนสุภาษิตสอนใจ มีพระพุทธรูปพร้อมเครื่องบูชา และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง มีห้องสอนจริยธรรม/มุมจริยธรรม มีโต๊ะหมู่บูชา ตู้หนังสือธรรมะในห้องจริยธรรม มีภาพพุทธประวัติและภาพเหตุการณ์เกี่ยวกับพระพุทธเจ้า การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง มีลานธรรมะ และจัดสถานศึกษาให้มีความร่มรื่น และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง มีป้ายคำขวัญและคำสอนทางพระพุทธศาสนามีมุมสงบสำหรับการพักผ่อนและการฝึกสมาธิ และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. ทุกแห่ง มีการเตรียมสถานที่เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา คือ จัดในห้องเรียนธรรมคา และอาศัยสถานี่วัด

ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 2 แห่ง มีหลักในการจัดสภาพแวดล้อมตามแนวพระพุทธศาสนา คือ จัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด สงบ ปลอดภัย และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 2 แห่ง จัดสภาพแวดล้อมที่มีความร่มรื่นและใกล้เคียงธรรมชาติ ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 2 แห่ง เน้นความสะอาดและความมีระเบียบเรียบร้อย มีมุมสงบสำหรับทำกิจกรรมการฝึกสมาธิ มีพระพุทธรูปพร้อมเครื่องบูชา มีโต๊ะหมู่บูชา และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 2 แห่ง มีห้องสอนจริยธรรม /มุมจริยธรรม มีโต๊ะหมู่บูชา ตู้หนังสือธรรมะในห้องจริยธรรม การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 2 แห่ง จัดบริเวณให้มีความสงบ ร่มรื่น ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ มีศาลาพระพุทธรูป และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 2 แห่ง มีศาลาพระพุทธรูป มีป้ายคำขวัญ คำสอนทางพระพุทธศาสนา และคติพจน์ มีมุมสงบสำหรับการพักผ่อนและการฝึกสมาธิ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. ทุกแห่ง มีการเตรียมสถานที่เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา คือ จัดในห้องเรียนธรรมคา ห้องจริยธรรม และใช้สถานที่วัด

ด้านการเตรียมบุคลากร

ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. ทุกแห่ง มีวิธีพิจารณาจัดครูเข้าสอนโดยการคัดเลือกครู อนุบาลที่มีความสามารถในด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง คัดเลือกครูอนุบาลที่มีบุคลิกภาพดี มีความสดชื่นแจ่มใส ส่ารวม มีความเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านคุณธรรมจริยธรรม และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง คัดเลือกครูอนุบาลที่มีบุคลิกภาพดี ใฝ่ศึกษาในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและลงมือปฏิบัติจริง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. ทุกแห่ง มีการส่งครูอนุบาลเข้ารับการอบรม/สัมมนา และศึกษาคูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง เห็นว่า ครูอนุบาลควรนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง เห็นว่า ครูอนุบาลควรนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ปรับปรุงการจัดสภาพแวดล้อม และปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเอง และการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง ให้ครูฝึกปฏิบัติธรรม นั่งสมาธิ ผู้บริหารศูนย์เด็กสังกัดกศ. 2 แห่ง ให้ครูฝึกปฏิบัติธรรม ถือกีต 5 และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 2 แห่ง ให้ครูถือกีต 5 ทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์

ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 2 แห่ง มีวิธีพิจารณาจัดครูเข้าสอนโดยการคัดเลือกครูอนุบาลที่มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการและจิตวิทยาเด็ก มีบุคลิกภาพดี มีความสดชื่นแจ่มใส ส่ารวม และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 2 แห่ง คัดเลือกครูอนุบาลที่มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการและจิตวิทยาเด็ก ใฝ่ศึกษาในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและลงมือปฏิบัติจริง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. ทุกแห่ง มีการส่งครูอนุบาลเข้ารับการอบรม/สัมมนา และศึกษาคูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. ทุกแห่ง เห็นว่า ครูอนุบาลควรนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาการเรียนการสอน จัดทำสื่อการเรียนการสอน และปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเอง และการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 2 แห่ง มีการจัดหาเอกสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา จัดอบรม/สัมมนา และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 2 แห่ง ให้ครูปฏิบัติจริง เช่น สมาธิ เดินจงกรม ถือกีต 5

ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง มีการเชิญผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 2 แห่ง มีการจัดป้ายนิเทศ/นิทรรศการ และจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ และผู้บริหารศูนย์ฯ วัด

สังกัด กศ. 2 แห่ง มีการเชิญผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม จัดป้ายนิเทศ/นิทรรศการ ส่วนการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษา ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. ทุกแห่ง มีการนิมนต์พระสงฆ์เข้ามาเป็นวิทยากรในบางชั่วโมง นิมนต์พระสงฆ์มาเป็นกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 3 แห่ง มีการนิมนต์พระสงฆ์เข้ามาเป็นวิทยากรในบางชั่วโมง ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 1 แห่ง มีการขอบริจาคเงินทุนวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. ทุกแห่ง มีส่วนร่วมกับชุมชนโดยการร่วมปฏิบัติกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ช่วยงานในโอกาสสำคัญของวัด ร่วมกิจกรรมกับชุมชนในโอกาสสำคัญ และอาศัยสถานที่ของวัดในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง เห็นว่า วัดควรมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาโดยการตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จัดนิทรรศการทางพระพุทธศาสนา จัดแสดงปาฐกถาธรรม และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง เห็นว่า จัดแสดงปาฐกถาธรรม จัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน และสอนนักเรียนในโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง เห็นว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นสื่อกลางระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนคือ ใช้สถานที่ของวัดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นวิทยากรในการจัดการเรียนการสอน และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง เห็นว่า เป็นวิทยากรในการจัดการเรียนการสอน และจัดตั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษา

การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 3 แห่ง มีการจัดประชุม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 1 แห่ง มีการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ และจัดป้ายนิเทศ/นิทรรศการ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. ทุกแห่ง มีการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการนิมนต์พระสงฆ์มาร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา นิมนต์พระสงฆ์เข้ามาเป็นวิทยากรในบางชั่วโมง นิมนต์พระสงฆ์มาเป็นกรรมการสถานศึกษา และอาศัยสถานที่ของวัดในการปฏิบัติกิจกรรม และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 3 แห่ง เชิญผู้ที่เป็นตัวแทนภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. ทุกแห่ง มีส่วนร่วมกับชุมชนโดยการร่วมปฏิบัติกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พาเด็กไปทำบุญตักบาตร ใช้สถานที่วัดปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 3 แห่ง เห็นว่า วัดควรมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาโดยการจัดอบรมฝึกสอนสมาธิและศีลธรรมแก่เด็ก จัดแสดงปาฐกถาธรรม และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 1 แห่ง เห็นว่า จัดอบรมฝึกสอนสมาธิและศีลธรรมแก่เด็ก และธรรม จัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 2 แห่ง เห็นว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นสื่อกลางระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนคือ เชิญชวนให้ชุมชนเห็นถึงประโยชน์ของการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 2 แห่ง เห็นว่า ใช้สถานที่ของวัดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นวิทยากรในการจัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 24 ปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร

ประเด็นที่ศึกษา	ปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย 2 สังกัด	
	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.	โรงเรียนในสังกัด สช.
	N = 8	N = 4
ด้านปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา	ปัญหาที่พบคือ ไม่สามารถดำเนินการตามปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษาได้ทั้งหมด และขาดการประชาสัมพันธ์ปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษา	ปัญหาที่พบคือ ไม่สามารถดำเนินการตามปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษาได้ทั้งหมด
ด้านนโยบายการจัดการศึกษา	ปัญหาที่พบคือ สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายการจัดการศึกษาได้ทั้งหมด	ปัญหาที่พบคือ สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายการจัดการศึกษาได้ทั้งหมด
ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	ปัญหาที่พบคือ ขาดงบประมาณในการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการตกแต่งสถานศึกษา และบริเวณอาคารเรียนเก่าและมีความทรุดโทรม	ไม่พบปัญหา
ด้านการเตรียมบุคลากร	ปัญหาที่พบคือ ครูอำนวยการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ขาดวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ และขาดเอกสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษา	ไม่พบปัญหา
ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	ปัญหาที่พบคือ ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากชุมชน และพระสงฆ์ไม่มีเวลาในการอบรมเด็ก	ไม่พบปัญหา

จากตารางที่ 24 แสดงว่า ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. มีปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาทุกด้าน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละด้านแล้ว พบว่า ด้านปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 6 แห่ง ไม่สามารถดำเนินการตามปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษาได้ทั้งหมด และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 2 แห่ง ขาดการประชาสัมพันธ์ปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษา ส่วนด้านนโยบายการจัดการศึกษา ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 5 แห่ง ไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายการจัดการศึกษาได้ทั้งหมด ในด้านการจัดสภาพแวดล้อม ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 6 แห่ง ขาดงบประมาณในการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการตกแต่งสถานศึกษา และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 2 แห่ง บริเวณอาคารเรียนเก่าและมีความทรุดโทรม ส่วนด้านการเตรียมบุคลากร ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 5 แห่ง ครูอนุบาลขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 2 แห่ง ขาดวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 2 แห่ง ขาดเอกสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษา และด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากชุมชน และผู้บริหารศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 2 แห่ง พระสงฆ์ไม่มีเวลาในการอบรมเด็ก

ในขณะเดียวกัน ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. ส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ยกเว้นด้านปรัชญาและเป้าหมายสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 3 แห่ง ไม่สามารถดำเนินการตามปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษาได้ทั้งหมด และด้านนโยบายการจัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสข. 2 แห่ง ไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายการจัดการศึกษาได้ทั้งหมด

ตารางที่ 25 จำนวนครอบครัวอุปถัมภ์ จำแนกตามสถานภาพ และตามสังกัด

สถานภาพ	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.	โรงเรียนสังกัด สช.
	N = 8	N = 4
1. เพศ		
- หญิง	8	4
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 31 ปี	6	-
- 31 - 40 ปี	2	4
3. วุฒิต่างการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	6	-
- ปริญญาตรี	2	4
4. วุฒิต่างพระพุทธศาสนา		
มี ได้แก่	8	4
- นักธรรมตรี	8	4
5. ประสบการณ์ในการสอน		
- 5 - 10 ปี	8	4
6. ประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรม		
มีประสบการณ์ ได้แก่	8	4
- ฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐาน	8	4

จากตารางที่ 25 แสดงว่า ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์หักศ. ทุกคน เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่ มีอายุต่ำกว่า 31 ปี ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาคือระดับปริญญาตรี ทุกคนมีวุฒิทางพระพุทธศาสนา คือ นักธรรมตรี มีประสบการณ์ในการสอน 5 - 10 ปี และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรมทุกคน คือ ฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐาน ครูอนุบาลโรงเรียนสังข์หักศ. ทุกคน เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีวุฒิทางพระพุทธศาสนา คือ นักธรรมตรี มีประสบการณ์ในการสอน 5 - 10 ปี และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรมทุกคน คือ ฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐาน

ตารางที่ 26 สภาพการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา จากการสัมภาษณ์ครูอนุบาล

ประเด็นที่ศึกษา	สภาพการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย 2 สังกัด	
	ศูนย์ฯ วัดสังกัคคศ.	โรงเรียนสังกัค สช.
	N = 8	N = 4
ด้านการเตรียมบุคลากร	<p>ครูอนุบาลมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา มีการเตรียมตัวเมื่อได้รับมอบหมายให้จัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาดูงานโรงเรียนแกนนำ เข้าร่วมอบรมสัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ และศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน บทบาทของครูในการจัดการศึกษาคือ ปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็ก ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นกัลยาณมิตรที่ดีให้กับเด็ก มีการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในระหว่างปฏิบัติงาน โดยการเข้าร่วมอบรม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ ศึกษาเอกสารตำรา และดูความคืบหน้าจากสื่อมวลชน</p>	<p>ครูอนุบาลมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา มีการเตรียมตัวเมื่อได้รับมอบหมายให้จัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาดูงานโรงเรียนแกนนำ ศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และขอคำแนะนำจากผู้บริหาร บทบาทของครูในการจัดการศึกษาคือ เป็นกัลยาณมิตรที่ดีกับเด็ก ปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็ก และจัดสภาพแวดล้อมและสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก มีการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในระหว่างปฏิบัติงาน โดยการเข้าร่วมอบรม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ และศึกษาดูงานโรงเรียนแกนนำ</p>

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	สภาพการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย 2 สังกัด	
	ศูนย์ฯ วัดสังกัตกศ.	โรงเรียนสังกัด สช.
	N = 8	N = 4

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ลักษณะการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา คือ ฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้และวิธีการแก้ปัญหา โดยกระบวนการโยนิโสมนสิการ และให้โอกาสและเห็นความสำคัญของเด็กทุกคน การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนคือ จัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด สงบ ใกล้เคียงธรรมชาติ มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน และจัดกิจกรรมที่เด็กได้ฝึกปฏิบัติจริง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ใช้คือ การเล่านิทาน การร้องเพลง การแสดงบทบาทสมมติ การฝึกสมาธิ การสวดมนต์ไหว้พระ การแผ่เมตตา เชิญวิทยากรภายนอก

ลักษณะการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา คือ เป็นกิจกรรมที่พัฒนานักเรียนทั้งกาย วาจา ใจ และฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้และวิธีการแก้ปัญหา การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนคือ มีความเมตตา กรุณาและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน จัดบรรยากาศให้สงบ ปลอดภัย และเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ใช้คือ การเล่านิทาน การร้องเพลง การท่องบทกลอน การเล่นเกมส่งเสริมคุณธรรม การแสดงบทบาทสมมติ ทัศนศึกษา การฝึกสมาธิ การเดินจงกรม การสวดมนต์ไหว้พระ การแผ่เมตตา การเชิญเทียน และการพิจารณาอาหาร

ประเด็นที่ศึกษา	สภาพการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย 2 สังกัด	
	ศูนย์ฯ วัดสังกัดคศ.	โรงเรียนสังกัด สช.
	N = 8	N = 4
	การจัดกิจกรรมนอกเวลาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้พระพุทธศาสนาของเด็กคือ จัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จัดนิทรรศการและป้ายนิเทศเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และนิมนต์พระมาบรรยายธรรมะที่โรงเรียน	การจัดกิจกรรมนอกเวลาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้พระพุทธศาสนาของเด็กคือ การสวดมนต์ไหว้พระ ฟังสมาธิก่อนและหลังเรียน จัดนิทรรศการและป้ายนิเทศเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา
ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	หลักในการใช้สื่อการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาคือ ยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นสื่อที่คำนึงถึงพื้นฐานทางขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมของสังคม และเป็นสื่อที่อยู่ใกล้ตัว วิธีการจัดหาสื่อคือ ผู้บริหารจัดหาให้และผลิตขึ้นใช้ด้วยตนเอง สื่อการเรียนการสอนที่ใช้คือ ชุดสื่อสำเร็จรูปจริยศึกษา หนังสือการ์ตูนส่งเสริมคุณธรรม เทปเพลงคุณธรรม วิดิทัศน์ รูปภาพ การดูแลรักษาสื่อการเรียนการสอน เก็บไว้เป็นหมวดหมู่ ซ่อมแซมเมื่อมีการชำรุด	หลักในการใช้สื่อการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาคือ เป็นสื่อที่พัฒนาเด็กครบทุกด้าน และเป็นสื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก วิธีการจัดหาสื่อคือ ผู้บริหารจัดหาให้และผลิตขึ้นใช้ด้วยตนเอง สื่อการเรียนการสอนที่ใช้คือ ชุดสำเร็จรูปจริยศึกษา นิทานชาดก วิดิทัศน์ หุ่นเชิดเทป เพลงคุณธรรม รูปภาพ การดูแลรักษาสื่อการเรียนการสอน เก็บไว้เป็นหมวดหมู่ ตรวจสอบสภาพสื่อ

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	สภาพการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย 2 สังกัด	
	ศูนย์ฯ วัดสังข์หักถศ.	โรงเรียนสังข์หัก สช.
	N = 8	N = 4
ด้านการวัดและประเมินผล	<p>ความสำคัญของการวัดและประเมินผลคือ ช่วยให้ทราบพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรม หลักในการวัดและประเมินผลคือ คำนึงถึงบริบทของสังคม หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และความแตกต่างระหว่างบุคคล วิธีการวัดและประเมินผลคือ การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบ การใช้แฟ้มสะสมผลงาน</p>	<p>ความสำคัญของการวัดและประเมินผลคือ ช่วยให้ทราบพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน ทำให้ทราบพัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรม และทำให้ทราบพฤติกรรมของเด็ก หลักในการวัดและประเมินผลคือ คำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย วิธีการวัดและประเมินผลคือ การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แฟ้มสะสมผลงาน</p>

จากตารางที่ 26 สามารถสรุปสภาพการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย จากการสัมภาษณ์ครูอนุบาล ทั้ง 2 สังกัด ได้ดังนี้

ด้านการเตรียมบุคลากร

ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. ทุกแห่ง มีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 5 แห่ง มีการเตรียมตัวเมื่อได้รับมอบหมายให้จัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาคูงาน โรงเรียนแกนนำ เข้าร่วมอบรมสัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ และครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 3 แห่ง เข้าร่วมอบรมสัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ และศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง เห็นว่า บทบาทของครูอนุบาลในการจัดการศึกษาคือ ปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็ก ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 4 แห่ง เห็นว่า บทบาทของครูอนุบาลในการจัดการศึกษาคือ เป็นกัลยาณมิตรที่ดีให้กับเด็ก ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 5 แห่ง มีการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในระหว่างปฏิบัติงาน โดยการเข้าร่วมอบรม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ และครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 3 แห่ง ศึกษาเอกสารตำรา และดูความคืบหน้าจากสื่อมวลชน

ครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสข. ทุกแห่ง มีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสข. 2 แห่ง มีการเตรียมตัวเมื่อได้รับมอบหมายให้จัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาคูงาน โรงเรียนแกนนำ ศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสข. 2 แห่ง ศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และขอคำแนะนำจากผู้บริหาร ครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสข. 3 แห่ง เห็นว่า บทบาทของครูอนุบาลในการจัดการศึกษาคือ เป็นกัลยาณมิตรที่ดีกับเด็ก ปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็ก และจัดสภาพแวดล้อมและสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก และครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสข. 1 แห่ง เห็นว่า บทบาทของครูอนุบาลในการจัดการศึกษาคือ เป็นกัลยาณมิตรที่ดีกับเด็ก ครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสข. ทุกแห่ง มีการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในระหว่างปฏิบัติงาน โดยการเข้าร่วมอบรม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ และศึกษาคูงาน

ด้านการจัดการเรียนการสอน

ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์หัก กศ. 4 แห่ง เห็นว่า ลักษณะการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา คือ ฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้และวิธีการแก้ปัญหา โดยกระบวนการโยนิโสมนสิการ และครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์หัก กศ. 4 แห่ง เห็นว่า ให้โอกาสและเห็นความสำคัญของเด็กทุกคน ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์หัก กศ. 5 แห่ง เห็นว่า การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนคือ จัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด สงบ ใกล้เคียงธรรมชาติ มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน และครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์หัก กศ. 3 แห่ง เห็นว่า จัดกิจกรรมที่เด็กได้ฝึกปฏิบัติจริง ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์หัก กศ. 4 แห่ง มีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ใช้คือ การเล่านิทาน การร้องเพลง การแสดงบทบาทสมมติ การฝึกสมาธิ การสวดมนต์ไหว้พระ การแผ่เมตตา เชิญวิทยากรภายนอก และครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์หัก กศ. 4 แห่ง ใช้การเล่านิทาน การร้องเพลง การสวดมนต์ไหว้พระ ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์หัก กศ. 5 แห่ง มีการจัดกิจกรรมนอกเวลาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้พระพุทธศาสนาของเด็กคือ จัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จัดนิทรรศการและป้ายนิเทศเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์หัก กศ. 3 แห่ง นิมนต์พระมาบรรยายธรรมะที่โรงเรียน

ครูอนุบาลโรงเรียนสังข์หักสข. 2 แห่ง เห็นว่า ลักษณะการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา คือ เป็นกิจกรรมที่พัฒนานักเรียนทั้งกาย วาจา และใจ และครูอนุบาลโรงเรียนสังข์หักสข. 2 แห่ง เห็นว่า เป็นกิจกรรมที่ฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้และวิธีการแก้ปัญหา ครูอนุบาลโรงเรียนสังข์หักสข. 3 แห่ง เห็นว่า การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนคือ มีความเมตตา กรุณาและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน จัดบรรยากาศให้สงบ ปลอดภัย และเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และครูอนุบาลโรงเรียนสังข์หักสข. 1 แห่ง จัดบรรยากาศให้สงบ ปลอดภัย ครูอนุบาลโรงเรียนสังข์หักสข. ทุกแห่ง มีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ใช้คือ การเล่านิทาน การร้องเพลง การท่องบทกลอน การเล่นเกมส่งเสริมคุณธรรม การแสดงบทบาทสมมติ การฝึกสมาธิ การเดินจงกรม ทักษะศึกษา การสวดมนต์ไหว้พระ การแผ่เมตตา ครูอนุบาลโรงเรียนสังข์หักสข. 2 แห่ง มีการพิจารณาอาหาร และครูอนุบาลโรงเรียนสังข์หักสข. 1 แห่ง มีการเชิญเทียน ครูอนุบาลโรงเรียนสังข์หักสข. 2 แห่ง มีการจัดกิจกรรมนอกเวลาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้พระพุทธศาสนาของเด็กคือ การสวดมนต์ไหว้พระ จัดนิทรรศการและป้ายนิเทศเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และครูอนุบาลโรงเรียนสังข์หักสข. 2 แห่ง มีการฝึกสมาธิก่อนและหลังเรียน

ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. 5 แห่ง มีหลักในการใช้สื่อการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา คือ ยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล และครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. 3 แห่ง เป็นสื่อที่คำนึงถึงพื้นฐานทางขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมของสังคม และเป็นสื่อที่อยู่ใกล้ตัวครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. ทุกแห่ง มีวิธีการจัดหาสื่อคือ ผู้บริหารจัดหาให้และผลิตขึ้นใช้ด้วยตนเอง ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. 4 แห่ง ใช้สื่อการเรียนการสอนคือ ชุดสื่อสำเร็จรูปจริยศึกษา หนังสือการ์ตูนส่งเสริมคุณธรรม เทปเพลงคุณธรรม วิดิทัศน์ รูปภาพ และครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. 4 แห่ง ใช้หนังสือการ์ตูนส่งเสริมคุณธรรม เทปเพลงคุณธรรม วิดิทัศน์ รูปภาพ ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. ทุกแห่ง มีการดูแลรักษาสื่อการเรียนการสอน เก็บไว้เป็นหมวดหมู่ ซ่อมแซมเมื่อมีการชำรุด

ครูอนุบาลโรงเรียนสังข์ กศ. 2 แห่ง มีหลักในการใช้สื่อการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา คือ ยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นสื่อที่พัฒนาเด็กครบทุกด้าน และครูอนุบาลโรงเรียนสังข์ กศ. 2 แห่ง ใช้สื่อที่พัฒนาเด็กครบทุกด้าน เป็นสื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก ครูอนุบาลโรงเรียนสังข์ กศ. ทุกแห่ง มีวิธีการจัดหาสื่อคือ ผู้บริหารจัดหาให้และผลิตขึ้นใช้ด้วยตนเอง ครูอนุบาลโรงเรียนสังข์ กศ. 2 แห่ง ใช้สื่อการเรียนการสอนคือ ชุดสื่อสำเร็จรูปจริยศึกษา นิทานชาดก วิดิทัศน์ หุ่นเชิด เทปเพลงคุณธรรม รูปภาพ และครูอนุบาลโรงเรียนสังข์ กศ. 2 แห่ง ใช้ชุดสื่อสำเร็จรูปจริยศึกษา นิทานชาดก วิดิทัศน์ ครูอนุบาลโรงเรียนสังข์ กศ. ทุกแห่ง มีการดูแลรักษาสื่อการเรียนการสอน เก็บไว้เป็นหมวดหมู่ ตรวจสอบสภาพสื่อ

ด้านการวัดและประเมินผล

ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. ทุกแห่ง เห็นว่า ความสำคัญของการวัดและประเมินผลคือ ช่วยให้ทราบพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรม ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. 4 แห่ง มีหลักในการวัดและประเมินผลคือ คำนึงถึงบริบทของสังคม หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. 4 แห่ง คำนึงถึงและความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. 6 แห่ง มีวิธีการวัดและประเมินผลคือ การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบ การใช้แฟ้มสะสมผลงาน และครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. 2 แห่ง ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ และการใช้แฟ้มสะสมงาน

ครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสช. 2 แห่ง เห็นว่า ความสำคัญของการวัดและประเมินผลคือ ช่วยให้ทราบพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน ทำให้ทราบพัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรม และครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสช. 2 แห่ง เห็นว่า ช่วยให้ทราบพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน ทำให้ทราบพฤติกรรมของเด็ก ครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสช. ทุกแห่ง มีหลักในการวัดและประเมินผลคือ คำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสช. ทุกแห่ง มีวิธีการวัดและประเมินผลคือ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการใช้แฟ้มสะสมงาน

ตารางที่ 27 ปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา จากการสัมภาษณ์ครูอนุบาล

ประเด็นที่ศึกษา	ปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย 2 สังกัด	
	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.	โรงเรียนในสังกัด สช.
	N = 8	N = 4
ด้านการเตรียมบุคลากร	ปัญหาที่พบคือ ขาดแหล่งความรู้ในการพัฒนาตนเอง และไม่มีเวลาในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม	ไม่พบปัญหา
ด้านการจัดการเรียนการสอน	ปัญหาที่พบคือ ขาดแคลนงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม และมีเวลาในการจัดกิจกรรมนอกเวลาไม่เพียงพอ	ไม่พบปัญหา
ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	ปัญหาที่พบคือ ขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน	ไม่พบปัญหา
ด้านวัดและประเมินผล	ปัญหาที่พบคือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล และเด็กมีจำนวนมากเกินไปทำให้การวัดและประเมินผลไม่ละเอียดเท่าที่ควร	ไม่พบปัญหา

จากตารางที่ 27 แสดงว่า ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. มีปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาทุกด้าน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละด้านแล้ว พบว่า ด้านการเตรียมบุคลากร ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 6 แห่ง ขาดแหล่งความรู้ในการพัฒนาตนเองและครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 3 แห่ง ไม่มีเวลาในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 5 แห่ง ขาดแคลนงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม และครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 2 แห่ง มีเวลาในการจัดกิจกรรมนอกเวลาไม่เพียงพอในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 6 แห่ง ขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 5 แห่ง ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล และครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. 3 แห่ง เด็กมีจำนวนมากเกินไปทำให้การวัดและประเมินผลไม่ละเอียดเท่าที่ควร

ในขณะที่เดียวกัน ครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสข. ส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนว
พระพุทธศาสนาในสถานศึกษาปฐมวัย ทั้ง 2 สังกัด

ตารางที่ 28 จำนวนของครูอนุบาล จำแนกตามสถานภาพ และตามสังกัด

สถานภาพ	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.	โรงเรียนสังกัด สช.
	N = 8	N = 4
1. เพศ		
- หญิง	8	4
2. วุฒิทางการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	6	-
- ปริญญาตรี	2	4
3. ประสบการณ์ในการสอน		
- 6 - 10 ปี	8	4

จากตารางที่ 28 แสดงว่า ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. และครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสช. ทุกคน เป็นเพศหญิง ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาดำรงระดับปริญญาตรี ในขณะที่ครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสช. ทุกคนมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการสอน 6 - 10 ปี

ตารางที่ 29 จำนวนครูอนุบาล จำแนกตามลักษณะของครู และตามสังกัด

ลักษณะครู	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.	โรงเรียนสังกัด สช.
	N = 8	N = 4
1. บุคลิกภาพของครู		
- แต่งกายสะอาด สุภาพ เรียบร้อย	8	4
- มีบุคลิกภาพดี มีความสุภาพ สงบ สบาย	8	4
- ยิ้มแย้มแจ่มใส	8	4
- มีวาจาไพเราะ สุภาพ	8	4
- ใช้คำพูดที่ชัดเจนเด็กสามารถเข้าใจได้ง่าย	6	3
- มีความคล่องแคล่วในการจัดกิจกรรม	6	3
2. พฤติกรรมของครู		
- ให้ความสนใจกับเด็กทุกคน	8	4
- ให้เด็กแสดงออก แสดงความคิดเห็น และแก้ปัญหาาร่วมกัน	7	3
- เปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถามและรับฟังความคิดเห็นของเด็ก	6	4
- สังเกตและมองคู่มือในห้องเรียนตลอดเวลา	5	2
- ให้การเสริมแรงทางบวกกับเด็ก	8	4
- สาธิตแนะนำชักชวนให้เด็กทำกิจกรรม	8	4
- สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมระหว่างการจัดกิจกรรม	8	4

จากตารางที่ 29 แสดงว่า ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. และครูอนุบาลโรงเรียนสังกัด สช. ทุกคน มีบุคลิกภาพที่ดี มีความสุภาพ สงบ สบาย แต่งกายสะอาด เรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใส และมีวาจาไพเราะสุภาพ ส่วนด้านพฤติกรรม ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. และครูอนุบาลโรงเรียนสังกัด สช. ทุกคน ให้ความสนใจกับเด็ก ให้การเสริมแรงทางบวกกับเด็ก สาธิตแนะนำชักชวนให้เด็กทำกิจกรรม และสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมระหว่างการทำกิจกรรม นอกจากนี้ครูอนุบาลโรงเรียนสังกัด สช. ทุกคน เปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถามและรับฟังความคิดเห็นของเด็ก

ตารางที่ 30 จำนวนครูอนุบาล จำแนกตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และตามสังกัด

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.	โรงเรียนสังกัด สช.
	N = 8	N = 4
1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		
- ครูเล่าเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับบทเรียน หรือนิทานธรรมะให้เด็กฟัง	8	4
- ครูยกตัวอย่างเรื่องใกล้ตัวมาประกอบบทเรียน	5	3
- ครูสร้างสถานการณ์ให้เด็กคิดและแก้ปัญหา	6	3
- ครูเปิด โอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมแสดง ความคิดเห็นและซักถาม	7	4
- ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติจริงตาม สภาพการณ์ เช่น การแสดงความเคารพ การฝึกสมาธิ ฯลฯ	8	4
- ครูนิมนต์พระมาเป็นวิทยากร	6	1
- นำเด็กไปร่วมพิธีทางพระพุทธศาสนา ที่ทางโรงเรียนจัด	4	1
- เปิด โอกาสให้เด็กทำกิจกรรมความสามารถ และความสนใจ	6	4
- จัดกิจกรรมครบตามตารางกิจกรรมประจำวัน	8	4
- ให้เด็กนำเสนอผลงานของคนหลัง กิจกรรมเสร็จ	8	8
2. วิธีการสอน		
- การเล่นเกม	5	2
- การเล่านิทาน ร้องเพลง	8	4
- การใช้กิจกรรมศิลปะ	8	4
- การสาธิต ทดลอง	4	3
- การใช้คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย	4	2
- การใช้คำถาม	8	4
- การทัศนศึกษา	7	2

จากตารางที่ 30 แสดงว่า ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. และครูอนุบาลโรงเรียนสังข์คสช. ทุกคน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูเล่าเหตุการณ์เกี่ยวกับบทเรียน หรือนิทาน ชรรถนะให้เด็กฟัง ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติจริงตามสภาพการณ์ เช่น การแสดงความเคารพ การฝึกสมาธิ ฯลฯ จัดกิจกรรมครบตามตารางกิจกรรมประจำวัน และให้เด็กนำเสนอผลงานของตนหลังกิจกรรมเสร็จ นอกจากนั้น ครูอนุบาลโรงเรียนสังข์คสช. ทุกคน ครูเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและซักถาม และเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมความสามารถและความสนใจ ส่วนวิธีการสอน ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังข์ กศ. และครูอนุบาลโรงเรียนสังข์คสช. ทุกคน มีการเล่านิทาน ร้องเพลง ใช้กิจกรรมศิลปะ และการใช้คำถาม

ตารางที่ 31 จำนวนครูอนุบาล จำแนกตามการใช้สื่อการเรียนการสอน และตามสังกัด

การใช้สื่อการเรียนการสอน	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.	โรงเรียนสังกัด สข.
	N = 8	N = 4
1. ใช้สื่อโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	8	4
2. ใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจของเด็ก	8	4
3. ใช้สื่อประเภทของจริง	8	4
4. สื่อมีความหลากหลายให้เด็กได้เลือกอย่างอิสระ	8	4
5. สื่อมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม	8	4
6. มีที่เก็บสื่อที่เด็กสามารถเก็บได้หลังทำกิจกรรมเสร็จ	8	4
7. สื่อการเรียนการสอนที่ครูใช้		
- นิทานชาดก	4	2
- การ์ตูนส่งเสริมคุณธรรม	8	4
- พุทธประวัติประกอบภาพ	3	1
- ชุดสื่อสำเร็จรูปจริยธรรม	8	4
- รูปภาพประกอบบทเรียน	8	4
- วิทยู	3	1
- โทรทัศน์	5	4
- วิทยุทัศน์	5	4
- ของจริง	8	4
- ของจำลอง	8	4

จากตารางที่ 31 แสดงว่า ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. และครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสข. ทุกคน ใช้สื่อการเรียนการสอนโดย ใช้สื่อโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจของเด็ก ใช้สื่อประเภทของจริง สื่อมีความหลากหลายให้เด็กได้เลือกอย่างอิสระ สื่อมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม และมีที่เก็บสื่อที่เด็กสามารถเก็บได้หลังทำกิจกรรมเสร็จ ส่วนสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. และครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสข. ทุกคน ใช้สื่อประเภทการ์ตูนส่งเสริมคุณธรรม ชุดสื่อสำเร็จรูปจริยธรรม รูปภาพประกอบบทเรียน ของจริง และของจำลอง นอกจากนั้น ครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสข. ทุกคน ใช้สื่อประเภทโทรทัศน์ และวิทยุทัศน์

ตารางที่ 32 จำนวนครูอนุบาล จำแนกตามการวัดและประเมินผล และตามสังกัด

การวัดและประเมินผล	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.	โรงเรียนสังกัด สช.
	N = 8	N = 4
1. วิธีการวัดและประเมินผลตามแนวพระพุทธศาสนา		
- การสังเกตพฤติกรรม	8	4
- การสนทนาซักถาม	8	4
- การตรวจผลงาน	8	4
- การให้รายงานตนเอง	3	2
2. เครื่องมือในการวัดและประเมินผลตามแนวพระพุทธศาสนา		
- แบบสังเกต	8	4
- แบบสัมภาษณ์	8	4
- แฟ้มสะสมงาน	6	4

จากตารางที่ 32 แสดงว่า ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. และครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสช. ทุกคน มีวิธีการวัดและประเมินผลตามแนวพระพุทธศาสนาโดยการสังเกตพฤติกรรม การสนทนาซักถาม การตรวจผลงาน และการให้รายงานตนเอง ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลตามแนวพระพุทธศาสนา พบว่า ครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. และครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสช. ทุกคน ใช้แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแฟ้มสะสมงาน ยกเว้นครูอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ. จำนวน 6 คน ใช้แฟ้มสะสมงาน

ตารางที่ 33 จำนวนครุอนุบาล จำแนกตามการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และตามสังกัด

การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน	ศูนย์ฯ วัดสังกัด กศ.	โรงเรียนสังกัด สช.
	N = 8	N = 4
1. ห้องเรียนมีความสะอาด และอยู่ในสภาพดี มีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก	8	4
2. จัดวัสดุอุปกรณ์ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย	8	4
3. มีป้ายคำขวัญหรือพุทธศาสนสุภาษิตสอนใจ	6	3
4. มีภาพพุทธประวัติหรือภาพเหตุการณ์เกี่ยวกับ พระพุทธเจ้า	2	2
5. มีหนังสือธรรมะบทสวดมนต์ นิทานชาดก นิทานอิงธรรมะ บัตรคำสุภาษิต เทปเพลงธรรมะ ในมุมหนังสือ	6	3
6. มีมุมสงบสำหรับทำกิจกรรมการฝึกสมาธิ	8	4
7. มีห้องสอนจริยธรรม/มุมจริยธรรม	4	4
8. มีพระพุทธรูปพร้อมเครื่องบูชา	8	4
9. มีโต๊ะหมู่บูชา ธรรมาสน์ เครื่องอัฐบริวาร คู่พระพุทธรูป คู่พระไตรปิฎก คู่หนังสือธรรมะ ไว้ในห้องจริยธรรม	4	2

จากตารางที่ 33 แสดงว่า ครุอนุบาลศูนย์ฯ วัดสังกัดกศ. และครุอนุบาลโรงเรียนสังกัดสช. ทุกคน มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน โดยเน้นให้ห้องเรียนมีความสะอาด และอยู่ในสภาพดี มีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก จัดวัสดุอุปกรณ์ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีมุมสงบสำหรับทำกิจกรรมการฝึกสมาธิ และมีพระพุทธรูปพร้อมเครื่องบูชา นอกจากนี้ ครุอนุบาลโรงเรียนสังกัดสช. ทุกคน จัดห้องสอนจริยธรรมและมุมจริยธรรม